

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. — Inerati do 50 petiti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inerati petiti vrste Din 4.— Popust po dogovoru, inerati davke posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inerativno Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Stromsmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Ankarska pogodba je ustvarila nov položaj v vzhodnem Sredozemlju

V Rimu zasledujejo z vso pozornostjo Edenovo in Dillovo bivanje na Bližnjem vzhodu ter pričakujejo v vzhodnem delu Sredozemskega morja pomembne politične in vojaške dogodke

Rim, 22. febr. e. Glede albanskega bojišča v Rimu nikakor ne prikrivajo težkega položaja, obenem pa poudarjajo, da grški uspehi še zdaleka niso taki, kakor so jih pričakovali v Londonu. O položaju na Dodekanesu pravijo v Rimu, da je tam mošnje stanje težko, toda kljub temu ni bilo večjih sprememb.

V rimskih diplomatskih krogih zasledujejo z veliko pozornostjo Edenovo potovanje v Kairo. To potovanje spravlja v zvezo z bolgarsko-turškim paktom, ki je ustvaril nov položaj v vzhodnem delu Sredozemskega morja.

V diplomatskih krogih italijanske prestolnice poudarjajo, da bi tudi nadaljnje napredovanje Grkov in Albaniji ne prineslo nikake praktične rešitve situacije. Zato menijo, da bi moglo tudi v Grčiji pod vplivom od zunaj priti do spremembe v stališču do držav osi, kakor je prišlo do tega v Turčiji. V primeru, da Grčija uvidi nesmiselnost nadaljnje vojne v Albaniji in odmesti neke strateške točke na svojih obalah državni osi, bi bile resno ogrožene angleške pozicije v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Edenova misija v Egiptu naj bi preprečila tako solucijo.

V vsakem primeru je treba v vzhodnem delu Sredozemskega morja v kratkem pričakovati pomembne politične in vojaške dogodke.

Edenova posvetovanja

Kairo, 21. februarja. AA. (Reuter) Zunanji minister Eden se je včeraj ves dan razgovarjal z vojaškimi strokovnjaki. Imel je tudi sestanek z generalom Catrouxom, poveljnikom generala de Gaulle na Bližnjem vzhodu.

New York, 22. febr. e. (CBS) Associated Press javlja iz Kaira, da so v tamonjih dobro poučeni krogih zvedeli, da bo angleški vojni minister Eden z generalom Dillom takoj po končani konferenci v Kairu odpotoval v Turčijo.

Eden je obiskal tudi Malto

Kairo, 22. febr. s. (Reuter) Svoči je bilo objavljeno, da je zunanji minister Eden na poti v Egipt posetil tudi Malto. Ob tej

priliki je naslovil Eden posebno poslanico prebivalstvu Malte, ki se glasi:

Vsi narodi sveta, ki ljubijo svobodo, opazujejo z zaupanjem in občudovanjem v aljajno obrambo Malte nemškimi in italijanskimi letalskim napadom. Kakorkoli bodo hude preizkušnje, ki jih boste morali še prenesti, nam naša naraščajoča moč in pravičnost stvari, za katero se borimo, vzbujata nezmojljivo zaupanje v končno zmago v vojni. Skupaj bomo zmagali.

Poročila o premikanju nemške vojske

Carigrad, 22. febr. s. (Reuter) Po turških informacijah so v Rumunijo dospele te dni nove oklopne nemške divizije, kakor tudi mnogo nemških letal. Dve oklopni diviziji nemške vojske sta po teh informacijah v Konstanci, kjer imata tudi svoj začasni glavni stan. Nemške čete so imele ob

Dunavu vaje ter so baje na nekem mestu postavile pontonski most preko Dunave v Bolgarijo. V zvezi s temi vajami so se razširile govorice, da so nemške čete že prestopile Dunav ter prispele v Bolgarijo.

New York, 22. febr. s. (Columbia B. S.) Poročila, ki so prispela ponoči iz neke balkanske prestolnice, javljajo, da je baje včeraj ob 16. prvi oddelek nemške vojske pri Ruščuku prekorčil Dunav. Ta vest uradno še ni nikjer potrjena.

London, 22. febr. s. Reuter poroča iz Sofije, da so odredile oblasti strogo racionalizacijo za nakup usnenih izdelkov in oblek. Smatrajo, da je ta ukrep v zvezi s pripravo miza prihod nemške vojske v Bolgarijo.

V Sofiji zanikajo

Sofija, 22. febr. e. V zvezi s predvčerajšnjo sejo vladne parlamentarne večine, na kateri se je narodni poslanec dr. Ivan Batemberski dotaknil tudi vprašanja morebitnega prehoda nemških čet preko Dunava v Bolgarijo, izjavljajo v tujakšnih političnih krogih, ta izjava, podana v senzacionalni formi, ni bila točna.

Prav tako zanikajo, da bi bili postavljeni pontonski mostovi na Dunavu pri Ruščuku in drugod, kakor so to trdili nekateri poslanci vladne večine v sobranju. Vsa ta vprašanja so bila včeraj v bolgarski prestolnici predmet najživahnejšega zanimanja.

„Turška vrata ostanejo zaprta“

Washington, 20. febr. i. United Press je objavila včeraj članek turškega lista »Tan«, ki se bavi s turško-bolgarskimi odnosi. Članek med drugi mnava: Turško-bolgarski

sporazum pomeni, da se Bolgarija ne bo pridružila osi in da je s tem eventualnemu nemškemu prodiranju čez Bolgarijo v Grčijo postavljena velika azapreka. Bolgarija je jasno pokazala svoje nerazpoloženje proti morebitnim takim načrtom, toda na drugi strani je preslaba, da tako akcijo ustavi z lastnimi silami.

List »Kibla« piše: Čeprav smo podpisali deklaracijo z Bolgarijo, so naša vrata na vsak način zaprta in mi bomo izpolnili svoje obveze do Grčije in Anglije.

Angleško stališče

London, 22. febr. s. (Reuter). Razne tuje agencije so te dni razširile vesti o prihodu angleškega vojskovanja na razne točke na Balkanu, druga poročila pa so javljala o pokretih nemške vojske na Balkanu.

V angleških krogih smatrajo, da so vse te vesti najbrž razširjene iz nemških virov in sicer z dvojnimi namenoma, da bi povzročile zmedo na Balkanu, obenem pa ugotovile angleško reakcijo na take vesti. Kljub temu pa o priliki poročil o prihodu novih oddelkov nemškega vojskovanja v Rumunijo ali Bolgarijo, poudarjajo v angleških uradnih krogih, da je Anglija enako kakor sta to že objavili zase Turčija in Grčija, tudi sama odločna izpolniti vse svoje obveznosti pogodb s Turčijo in Grčijo.

Čeprav angleška vlada želi, da ne bi na Balkanu nastalo novo vznemirjenje, vendar bo Anglija v primeru potrebe nudila svojo pomoč za obrambo proti napadom.

London, 22. febr. s. (Ass. Press). V angleških uradnih krogih izjavljajo davti, da poročajo zadnje informacije znova o neprikrutih pripravah za vkorakanje nemške vojske v Bolgarijo. Pri tem ne izključujejo angleški krogi možnosti, da gre v tem primeru samo za »živčno vojno« ter da hočejo na ta način Nemci prisiliti Grčijo, da bi prenehala z vojno in sklenila mir z Italijo.

Angleži napovedujejo novo ofenzivo na afriški fronti

Akcija angleških čet na vseh področjih Eritreje in Abesinije — Utrjevanje zavzetih postojank — Pomen Kismaje za operacije v Somaliji — Cestna zveza med Gondarom in Addis Abebo pretrgana

Karthum, 22. febr. AA. (Reuter) Uradno poročilo pravi, da se je delovanje angleških čet nadaljevalo na vseh področjih Eritreje in Abesinije in da so bile še bolj utrjene zavzete postojanke, s katerih se bo začela nova ofenziva.

Kairo, 22. febr. AA. (Reuter) Glavni stan angleških čet na Srednjem Vzhodu poroča:

Pri bitki južno od Bengazija je bilo za plenjenjem oziroma uničenim mnogo srednjih italijanskih tankov. Kategoriziranje in preštevavanje ostalega vojnega materiala, ki je bil zaplenjen v tem prostranem področju vojnih operacij se nadaljuje.

Na bojišču v Eritreji je bilo med 20. in 21. januarjem ujetih več italijanskih častnikov, med njimi tudi poveljnik brigade, 698 italijanskih podčastnikov in vojakov in 5.576 vojakov italijanskih kolonialnih čet. Razen tega je bilo mnogo vojakov ujetih v predelu Modrega in Zgornjega Nila in v Godžamu.

Naše čete so ponovno nasilno prestopile reko Džubo severno od kraja, kjer je bil čez to reko izveden prehod. Operacije na obeh mostobranih se razvijajo na zadovoljiv način.

Dva otoka pred Kismajo zasedena

Kairo, 22. febr. s. (Reuter) Iz Nairobija je bilo sredi objavljeno, da so afriški strelci angleške vojske na malih otokih zasedli dva manjša otoka pred pristaniščem Kismaju v Italijanski Somaliji. Italijani so oba otoka že prej izpraznili.

V angleških krogih poudarjajo važnost zasedbe Kismaje za razvoj nadaljnjih operacij v Somaliji. Dodim je bilo treba doseči dovažati angleškim četam na bojišču ob reki Džubi zaloge in vojni material po skoraj 1000 km dolgih slabih cestah, bo odslej mogoče zalagati angleško vojsko po morski poti iz kenijskega pristanišča Mombasa.

Komunike angleškega letalskega poveljstva

Kairo, 22. febr. AA. (Reuter) Poveljstvo angleških letalskih sil na Srednjem vzhodu sporoča:

V Italijanski Vzhodni Afriki je angleško letalstvo podpiralo delovanje kopinskih sil na raznih bojiščih. Na letališču v Masavi je bilo poškodovanih več sovražnikovih letal, zažgano pa skladišče bencina. V četrtki so sovražnikova letala izvedla napad na Bengazi. Žrtev sploh ni bilo. Povzročena škoda pa je neznatna. Naša lovska letala so zbila eno sovražnikovo letalo, ki je goreče padlo. Vsa posadka letala se je ubila. Eno naše lovske letalo se ni vrnilo domov, toda pilot se je rešil.

Z abesinskega bojišča

Kairo, 22. febr. s. (Reuter) Z bojišča v Abesiniji poročajo, da so oddelki abesinskih patriotov pretrgali Italijanom cestno zvezo med Gondarom in Addis Abebo. O priliki zavzetja naselbine Endžebara iso

Abesinci zajeli oziroma pognali v beg 3000 italijanskih vojakov.

Položaj posadke v Džarabubu

Kairo, 22. febr. AA. (Reuter) Angleški pristojni krogi izjavljajo o bojih pri Džarabubu, da angleške vojaške oblasti menijo, da bi lahko to mesto že poprej zavzeli, toda zaradi verskega pomena, ki ga ima ta zelenica, napad ni bil izveden, ker domnevajo, da se bo od vseh strani obkoljena posadka morala kmalu sama predati.

Italijanski protinapadi pri Kufri

Brazzaville, 22. febr. s. (Reuter) Uradno poročilo svobodnih francoskih oblasti je javilo sredi, da so na ozemlju oaz Kufra izvedli Italijani več protinapadov proti svobodnim francoskim četam, ki pa so bili odbiti. Francoz so zaplenili dve italijanski letali in več oklopnih vozil.

Albansko bojišče

Hudi boji na osrednjem sektorju fronte — Ogorčen odpor italijanskih čet

Atene, 22. febr. s. (At. ag.) Grški generalni štab javlja v svojem sročnjem 118. vojnim poročilu:

Omejena aktivnost patrolj na raznih točkah fronte. Ponekod je prišlo do streljanja med oddelki topništva in pehote.

Grško notranje ministerstvo javlja, da so sovražna letala včeraj bombardirala nekaj otokov v Egejskem morju. Napadi niso povzročili nobene škode.

Atene, 22. febr. AA. (Reuter) Atenski radio je sredi objavil uradno poročilo mi-

nistrstva za tisk, v katerem pravi, da so se grške čete včeraj spet pomaknile na srednjem delu bojišča nekoliko naprej.

Atene, 22. febr. s. (Ass. Press) Po grških informacijah so se včeraj po kratkem presledku, ki ga je povzročilo slabo vreme, boji na bojišču v Albaniji zopet obnovili. Zlasti hude so bile boje na srednjem sektorju bojišča. Tu so Grki napadli neko važno italijansko gorsko postojanko. Italijani so nadihi ogorčen odpor v večurni boji. Utrpali so pri tem zelo hudo števje,

med drugim je padlo 20 častnikov. Končno so Grki v bajonetnem napadu zavzeli postojanko. Grške izgube so bile majhne.

Nekaj podrobnosti javljajo o velikih letalskih bitkah nad Albanijo v četrtki. O priliki napada angleških bombnikov na Berat se je razvila bitka med manjšo skupino angleških letcev Hurricane, ki so spremljali angleške bombnike, ter med 50 italijanskimi lovci. Štiri italijanska letala so bila že po nekaj minutah sestreljena, nakar so se ostala umaknila. Do druge bitke je prišlo nad Tepelienjem. Tam so angleški lovci sestrelili tri italijanska letala in poškodovali eno nadaljnje letalo. Angleži niso utrpeli izgub. Skupino grških bombnikov, ki se prav tako bombardirali Berat je napadlo 30 italijanskih lovcev tipa Fiat. V letalski bitki, ki je trajala eno uro, so Italijani izgubili pet aparatov, dve nadaljnji letali pa sta bili tako poškodovani, da se najbrž nista mogli vrniti na svoja oporišča.

Atene, 22. febr. e. Razen krajevnih bojev manjšega pomena na posameznih oddelkih, je včeraj skoraj na vsej fronti v Albaniji vladalo »zatišje«.

Okrog Tepelienja in severno od Klisure so bili boji med izvidnicami, toda nobena stran ni zabeležila kakšnega uspeha.

Na vsej osrednji fronti ob Devoli je bil nekoliko močnejši topniški ogenj, ki je z majhnimi presledki trajal skoraj ves dan. Spopadle so se tudi manjše pehotne odinice.

Na severni fronti ob izvihu Skumbe je dan potekel brez pomembnih dogodkov, prav tako tudi na odseku pri Podgradcu.

Zaradi nizkih oblakov in dežja je bilo delovanje letalstva omejeno le na izvidniške poletje.

Po vesteh s fronte se Italijani pospešeno pripravljajo za veliko bitko. Iz Brindisija so prispela nova ojačenja.

Na bojišču 11. italijanske divizije

Grško albansko bojišče, 22. febr. AA. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča: V teku včerajšnjega dne so bile akcije na bojišču 11. divizije zelo učinkovite. Na tem bojišču se je živahno udeleževalo italijansko letalstvo. Hudo so bile bombardirane sovražnikove postojanke, zbirališča sovražnikovih čet, ceste in transporti.

Na odseku pri Klisuri so Italijanski letalci opazili 30 sovražnikovih letal vrste »Gloucester«, pa tudi bombnike, in so se s njimi takoj spoprijeli. Pri tej priliki so

italijanska lovska letala sestrelila deset sovražnikovih aparatov, poleg tega pa so poškodovala še drugih osem.

Včeraj popoldne je velika skupina sovražnikovih letal — bilo jih je najmanj 22, med njimi 16 bombnikov — poskušala napasti neko italijansko letalsko oporišče. Italijanska lovska letala so takoj nastopila in prisilila sovražnika, da je spremenil smer in moral odvreči vse bombe, samo da bi čim prej ušel. Italijanska lovska letala so sovražnika potem zasledovala in so v teh spopadih sestrelila dve sovražnikovi letali, en »Bleihnheim« in en »Gloucester«, prav gotovo pa so poškodovala še štiri druga letala.

Ista skupina sovražnikovih letal je na letala nekoliko pozneje pri vrhu Tomori na italijansko letalsko skupino, ki se ji je kljub temu, da je bila številneje slabša, posrečilo sovražniku preprečiti njegove načrte.

Grški demanti

Atene, 22. febr. e. Atenska agencija demantira vesti, ki jih je razširila neka radjska postaja, čes da so se angleške čete izkrcale na Lemnosu in spremenile otok v utrjeno pomorsko in letalsko oporišče. Hkrati najbolj kategorično demantira vesti iz istega vira, po katerih naj bi bile čete generala Wavella na poti v Grčijo.

Grčija prosi za ameriška letala

Washington, 22. febr. s. (Ass. Press) Podtanjnik za zunanje zadeve Sumner Welles je sporočil včeraj, da je grška vlada naslovila na ameriško vlado novo prošnjo za ameriška letala. Welles je dejal, da ameriška vlada prošnjo proučuje.

Sovjetski gospodarski načrt za petnajst let

Moskva, 22. febr. AA. (Tass). Včeraj je imel plenarno sejo osrednji odbor komunistične stranke in je v zvezi s poročilom Palenkova sprejel resolucijo 18. kongresa komunistične stranke. Nato je odbor imel sejo, katere so se udeležili ljudski komisarji in je razpravljal o tem, kaj je sklenil 18. kongres stranke. S tem v zvezi je naročil komitaji za državne načrte, naj izdelajo splošni gospodarski načrt za Sovjetsko zvezo in sicer za dobo 15 let. Na ta način bodo urejena vsa sodobna vprašanja in te na način, ki bo presejal uspehe, ki se jih dosegi v posameznih tujih državah.

Tretji bombni napad na mesto Swansea

Tudi preteklo noč so nemška letala vrgla na mesto mnogo eksplozivnih in zažigalnih bomb — Veliko število človeških žrtev

London, 22. febr. a. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo javljata v današnjem jutranjem komunikatu:

Nemško mesto v južnem Walesu je bilo preteklo noč zopet predmet glavnega napada sovražnih letal. Napad je bil omejen na prvi del noči ter je trajal približno tri in pol ure. Sovražna letala so vrgla na mesto mnogo eksplozivnih in zažigalnih bomb, ki so povzročile več požarov ter škodo na hišah in trgovinskih poslopih. Število človeških žrtev je veliko ter je bilo tudi več oseb ubitih.

Sovražna letala so ponoči izvedla kratak napad tudi na vzhodno Anglijo. Bilo je vrženih nekaj bomb, med drugim tudi na London. Ti napadi niso povzročili mnogo škode. Človeških žrtev je malo.

London, 22. febr. a. (Reuter). Preteklo noč je bilo zopet neko mesto v južnem Walesu glavni cilj sovražnih letalskih napadov. (Kakor poroča Columbia BS je bilo zopet že tretjo noč zaporedoma napadeno mesto Swansea). Prva letala, ki so prišla na mesto, so ponoči odvrkla večje število zažigalnih bomb, ne da bi izbirala cilj. Ko so oddelki pomožne gasilske službe stopili v akcijo, da bi preprečili požare, so se pojavila nova letala, ki so metala tudi eksplozivne bombe. Napad je povzročil

mного škode na hišah, trgovinah in tudi na šolskih poslopih. Bati se je, da je število človeških žrtev veliko.

London je imel sredi pred polnočjo prav tako kratak letalski alarm. Letala so se pojavila nad mestom, še preden je bil dan alarm in protiletalsko topništvo je stopilo v akcijo.

Nemško poročilo

Berlin, 22. febr. AA. (DNB) O napadu na Swansea v noči od 20. na 21. februarja je nemški poročevalski urad izvedel naslednje podrobnosti: Opaziti je bilo več močnih eksplozij, ki so se razširile požari, ki so jih zanele bombe. Velika plinarna je bila neposredno zadeta. Poleg tega je bila opažena znatna škoda na pristaniških napravah in na železniški postaji. Nemška letala niso imela nobenih izgub. Protiletalska obramba je bila slaba.

Angleški bombniki nad zapadno Nemčijo

London, 22. febr. a. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja, da so bombniki vojnega letalstva preteklo noč napadli objekte v zapadni in severozapadni Nemčiji, kakor tudi nemške invazijske luke in letališča v zasedenih pokrajinah.

Zasedanje banskega sveta

Iz poročila načelnika prosvetnega oddelka na zasedanju banskega sveta

Ljubljana, 22. februarja

Po zaključeni debati o poročilu oddelka za socialno politiko in ljudsko zdravje je včeraj popoldne ban izjavil, da načelnik finančnega oddelka dr. Orešar ne bo podrobno poročal o svojem oddelku, da pa glede finančnega oddelka velja vse to, kar je bilo v banovem eksponatu. K debati o tem poglavju se ni nihče javil, zato je takoj nato poročal načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo dr. Trstenjak. Proračun oddelka znaša 3.767.810 din.

Gospodarstvo je skušalo premagati vse težave, ki jih je povzročila vojna. Z vstopom Italije v vojno se je tudi pri nas položaj popolnoma spremenil. Nastale so nove težave in prenehanje se koristi, ki jih je nekaterim panogam prinesla vojna. Največje težave je povzročilo dejstvo, da je postalo Sredozemsko morje in nato še Jadransko morje prostor vojnih operacij. Naše gospodarstvo se mora prilagoditi uravnavanju gospodarstva sosednih držav. Tudi naša država je morala opustiti načelo svobode v gospodarstvu. Poleg deviznega, klirinskega in kontingentnega sistema pri izmenjavi blaga je morala biti uvedena tudi strožja kontrola uvoza in izvoza. Pripravljajo se prisilne organizacije uvoznikov in izvoznikov. Potrebna je bila tudi delna uravnavana izmenjava blaga na notranjem tržišču. Preusmeritev našega gospodarstva na uravnavano gospodarstvo je tem težja, ker ni bilo niti načrta, niti statističnih podatkov in znanstvenih raziskav za tak načrt. Naše gospodarstvo ni izvedlo v prejšnji dobi racionalizacije obratov in normalizacije proizvodnje in je bilo v večini brez zaloga blaga in surovin. Tudi se ni pripravilo za uporabo surovinskih nadomestkov.

Industrija, obrt in trgovina v Sloveniji so zaposlovale nad 134.000 delojemalcev. Narodno gospodarstvo Slovenije mora iz narodnih in socialnih razlogov stremeti za novimi pridobitnimi možnostmi v panogah industrije, obrti in trgovine, da bo moglo prehraniti naravni prirastek prebivalstva in dvigniti življenjsko raven naroda in odpraviti stalno in sezonsko izseljenstvo, ki je za mali narod usodno.

Gibanje obrti kaže neznamenit porast izdatkov. Osnovane so bile 4 nove delniške družbe, ki pa niso bile novi obrti, temveč je na mesto posameznih lastnikov stopila delniška družba.

Tri delniške družbe so povečale glavniški kapital za skupno 36 milijonov din. Vojni dogodki niso imeli posledic v poslovanju denarnih zavodov. Finančni trg je zdržal vznemirjenje in zaupanje v denarne zavode ni splahnelo. Občinski hranilnice je še 14 pod zaščito. Hranilnice vlog pri občinskih hranilnicah so narasle nad eno milijardo dinarjev.

Za pospeševanje obrti je banska uprava izdala 503.600 din. Priredila je številne obrtne tečaje za mojstre in pomočnike. V tem šolskem letu deluje 89 strokovnih

nadaljevalnih šol s skupno 294 razredi, ki jih poseda 8223 učencev in učenek (učenka 2161). Število strokovnih nadaljevalnih šol se je zvišalo za 7, število učencev in učenek pa za 871. Prispevek banske uprave k vzdrževalnim stroškom je znašal 457.123 din, torej eno četrtno vseh vzdrževalnih stroškov. Zgradba nove tehnične tekstilne šole v Kranju bo že letos pod streho. V banovinski poklicni svetovalnici in posredovalnici je število psihotehniških preizkušenj naraslo za skoraj 300%.

Padev v tujem prmetu je znašal 25,8 odstotka v prenočitvah in 18,5% v številu tujcev. Domači turizem je pripomogel do še vedno zadovoljivega uspeha tujsko-prometne sezone. Turistične občine so izkazale 309.959.335 din skupnega dolga. Potrebna bodo zaradi tega izredna sredstva za ureditev turističnih krajev, za amortizacijo s turizmom povezanih dolgov in za sanacijo gostinstva v turističnih krajih. Turistični kraji v Sloveniji imajo 10.377 razpoložljivih tujskih sob in 17.811 tujskih postelji. Te številke predstavljajo turistično nastanitveno moč banovine, ki pa ni zadostno izrabljena. Povprečna zasedba vsake postelje je znašala lani povprečno samo 44 dni ali 12% na leto.

Dopoldansko zasedanje

Po razpravi o poročilu načelnika za trgovino, obrt in industrijo je bilo prečitano 9. poglavje proračuna o prispevkih banovinskih zavodov in ustanovam. Za kmetijske zavode je določenih 2.516.980 din, za prosvetne zavode 1.224.110 din in za skrbstvene ter zdravstvene zavode 0 milijonov 869.560 din, skupaj 13.610.650 din.

Splošni rezervni kredit za nezadostne ali neopredeljene izdatke znaša 5 milijonov. Proračun bednostnega sklada dravske banovine izkazuje 9 milijonov din dohodkov in izdatkov. Med izdatki je največja postavka 5.810.000 din kot prispevki in podpore za izvrševanje javnih del. Dohodki so izredna davčina delojemalcev in službodavcev.

Poročilo finančnega oddelka, ki včeraj ni bilo prečitano, navaja, da je novi proračun višji od tekočega za 18.915.330 din. To zvišanje izvira največ iz dejstva, da se potrebe javnega gospodarstva ne dajo uveljaviti v časovne računске ulomke, temveč jim mora biti zadosteno takrat, ko je primeren čas, za javna dela morajo biti na primer na razpolago krediti v polnem, to je celoletnem znesku. Izredna draginska doklada zahteva okroglo 3 milijone din zvišanja, čeprav je skromna. Nadalje navaja poročilo, kako bodo kriti višji izdatki.

Na popoldanskem zasedanju se bodo obravnavali dohodki, kakor so predvideni v novem proračunu, nato pa bo debata o osnutku uredbe o starostnem zavarovanju javnih nameščenecv. Letošnje 13. bansko zasedanje bo proti večeru zaključeno.

Koncert na dveh klavirjih

Ljubljana, 22. februarja

Koncerti na dveh klavirjih stavijo izvajalcem dokaj drugačne zahteve kot v solistični obliki ter se morajo podrežati v splošnem zakonom komorne glasbe. To velja glede prilagoditve dinamike, intenzitete, pravilnega izstopanja vokalnih motivov, uravnoteženega vsebinskega in formalnega izraza ter končno prav tako glede izbire prostora, v katerem se koncertira. Vse to so pogoj, ki zahtevajo popolnega življenja in jim ni prav lahko zadostiti.

Koncert, ki sta ga na dveh klavirjih včeraj izvajali pianistki Osterčeva in Hrašovec, je v bistvu naletel na pravkar omenjene probleme. Mala filharmonična dvorana, v kateri se je vršil, gotovo ni bila izbrana, ker ne more nuditi dovoljnih pogojev za polno uveljavljanje zvočne koncentracije in zilitosti. Vsaka zase razpolagata pianistki, kakor je pokazal včerajšnji koncert, z lepo tehniko in potrebnim smislom za interpretacijo; zlasti se to izražalo pri Osterčevi, katere odlične sposobnosti že poznamo po njenem dosedanjem koncertnem udeleževanju. Tudi Hrašovec pa je prikazala prav lepo tehnično dosežlost, v kolikor se to more sklepati na temelju omenjene oblike koncertiranja, prav zaradi katere pa se ni moglo spuščati v podrobnosti ocenjevanja kot pri solističnem nastopu. Poleg že zgoraj omenjenih činiteljev koncertiranja na dveh klavirjih je nedvomno zelo važen tudi ritmični, ki je pri obeh izvajalkah našel v splošnem pravilnega in učinkovitega soigralca, zlasti v Mozartovi »Sonati v d-dur«, Chopinovem »Rondoju v c-duru, op. 73« in v prvih treh stavkih Rahmaninovove druge suite, op. 17 (Introdukcija, Valček, Romanca); nekoliko manj je bila dosežena ta skladnost v Brahmovih »Variacijah na Haydnovo temo, op. 56 b in v zadnjem stavku Rahmaninovijeve skladbe (v Taranteli), kar pa je zaradi težke, ki jih stavi oboje skladbi, ki na zaradi postavitev obeh klavirjev, ki ni dopuščala popolnega sodelovanja, umljivo in opravičljivo. Intenziteta obeh pianistik sta si v glavnem odgovarjali ter izpopolnjevali, če gledam iz njenega vidika. Tudi v učinku pa nista bili premočni, razen morda na nekaterih mestih (posebno proti koncu Tarantele). Dinamično sta se pravilno dopolnjevali, tempi pa so bili pri nekaterih skladbah gotovo prehitri, tako v prvem in tretjem stavku Mozartove Sonate, v Chopinovem Rondoju in v Rahmaninovijevi Taranteli. Ne glede na omenjene dosežke pa sta oboje nudili tehnično zelo lepo in vestno izdelan program, ki je kljub mnogim težavam dosegel v tem pogledu ugodno ter učinkovito sintezo. Tudi vsebinski moment je našel v njuni izvedbi dovolj izraz, čeprav ne takšen, da bi nudil emotivno, izrazno zaključnost formalnega in vsebinskega. Deloma je to razumljivo iz zgoraj omenjenih razlogov, ki so hkratu povzročili, da sta se morali pianistki posvetiti predvsem tehnično važnim problemom, deloma pa je iskati vzroka tudi v individualno pojmovani interpretaciji, ki je bila n. pr. v Variacijah in v Drugi suiti samostojno odgovarjajoča, dočim je v Sonati in Rondoju skupno s formalno izvedbo preveč izrazita plastičnost in težkost

skladb, ki sicer zahtevata (zlasti Mozartove) lahkonost in kristalno čiste preglednosti. V celoti pa moram ugotoviti, da sta ves program oblikovali do dostojne estetske višine in sta prikazali zanimiv, skrbno pripravljen in kvaliteten koncert, ki je imel že po svojevrstni obliki pozitivno vrednost ter sta z njim dosegli spontano priznanje. Umetnost bi bilo, da bi svoje delo v tej smeri nadaljevali, s čimer bi mogli zblíževati svoje izvajanje k vedno polnejši vsestranski sintezi in s čimer bi dali možnost, da se čim bolj seznanimo tudi s to obliko koncertiranja ter s tovrstno klavirsko literaturo.

ŠAH

Brzoturnir ČSK

Centralni šahovski klub je imel v četrtek svoj vsakomesečni brzopotezni turnir ob veliki udeležbi 18 igralcev. Prvo mesto in s tem prvenstvo v februarju je odnesel Jože Šiška s 16 in pol točkami (od 17 dosegljivih). Drugo mesto je zasedel Jože Šorli s 15 in pol, tretje Stojan Puc 14 in pol, IV.-V. Arrigier in Kavčič 12, VI. Herman 11 in pol, VII. Samobor 10, VIII. Jeršin 9, Cobil 8 in pol, nadalje sledijo Berčič 8, Ribičič 7, Bajželj, Gvardjančič, Klemen 6 itd. Turnir je izprizljal veliko zanimanje za brzo igro med članstvom ČSK-a.

Tretje moštvo Centralnega šahovskega kluba je 18. t. m. odigralo medklubsko tekmo s tretjim moštvom Ljubljanskega šah. kluba in zmagalo z rezultatom 5:3. Match ČSK I : LSK I bo v četrtek 27. t. m. ob 20. v Zvezdi in bo odločil po vsej verjetnosti, kdo bo prvak ljubljanske skupine v medklubskih tekmah Slovenske šahovske zveze. Isti večer bo sprejemala T. E. Centralnega šah. kluba prijave za klubov glavni prvenstveni turnir.

Krvav spopad s kokošjim tatom

Krško, 22. februarja

Ze pred kratkim, ko smo poročali o aretaciji petčlanske vlomilske družbe, ki je vlamljala v zidane okrog Sv. Duha nad Krškim, smo omenili, da je na delu še druga v bližnji okolici Krškega, ki poleg vina prav pridno posega tudi po kokošjih. Varnostni organi so napeli vse sile, da bi izsledili tatove, vendar so se ti znali vedno sretno izmakniti. Kmetje pa so postajali vedno bolj čuječi, saj skoraj ni minil dan, da ni bil kdo okraden. V nedeljo okrog polnoči pa je prišlo le do nesreče, vsaj za tatinsko družbo, ter je tako prišlo do odkritja tudi te tatinske družbe. Sicer oblast ne izdaja imen soudeležencev, ker še niso vsi aretirani, vendar upamo, da bo v najkrajšem času vsa stvar pojasnjena.

Kakor sem že omenil, so kmetje tudi sami pomagali izslediti tatove. Tako je posestnik iz Leskovec Salmič Alojzij, v nedeljo ponoči slišal nekaj šum okrog kokošnjaka. Ker so obenem slišane kokoši začele kokodakati, je skočil iz postelje in stekel na dvorišče, kjer je takoj za vogalom našel na maskiranega moškega, ki je držal zadavljeno kokoš v roki. Tat je takoj spustil svoj plen in naskočil Salmiča, ki se je začel braniti. Na klice obeh

je priskočil drugi pajdaš tatu, ki je stal na straži ter oddal proti Salmiču tri strele, pa ga k sreči ni zadel. Tedaj je poizkusil Salmič s prostoro roko na zid naslonjeno sekuro, in večkrat udaril prvega tatu po glavi. Tat se je poznal v beg, drugi pa za njim.

Salmič je napad takoj prijavil oblasti, ki so uvedle preiskavo. Raničevca tatu v osebni 35letnega delavca Strgarja Martina so izsledili pri nekem posestniku, a so ga morali varnostni organi takoj po aretaciji oddati v bolnico v Krškem, kjer so ga takoj operirali. Na glavi ima več ran zadanih s sekuro, in je njegovo stanje kljub operaciji še vedno kritično. Strgar si je glavo obvezal še iste noči pri nekem posestniku v Zadovnjem, ki je bil tudi sodeloval pri tej tavnini in je bil aretiran.

Aretriranih je bilo še nekaj osumljencev in upamo, da bo prišla vsa tatna sedaj v roke pravice, naš vino radniški na si bo lahko spet oddahnil ko mu ne bo treba paziti na vino, v kolikor mu ga že niso pokradli.

Boleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 22. februarja: Marjeta Kortonska, Petrov stol v Antijohiji
JUTRI: Nedelja, 23. februarja: Peter Damjan

DANASNJE PRIREDITVE

KINO MOSTE: Melodija noči in Vrljaja Orlenta
KINO ŠIŠKA: Serebada ljubezni
MASKARADA SOKOLA I na Taboru ob 20.
AKADEMSKA SKUPINA SPD planinski ples ob 20. v Kazini
II. ELITNI PLES ABITURIJENTOV ob 20. v Trgovskem domu
SOKOL VIC smaragdna noč ob 20. v sokolski dvorani
OTVORITEV RAZSTAVE SLIKARJEV FRANA GODCA, FRANCETA KRALJA IN VLADIMIRJA LAKOVIČA ob 17.30 v Obeselski galeriji
PREDAVANJE PROF. JOZETA JERASA o »Albanski Golgoti« ob 20. v glas. dvorani Sloge
SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE: »Gospa ministrica« ob 20.15. Stoti nastop g. Marjana Lombarja
KONDORJEVA RAZSTAVA KARIKATUR v Batovi palači, odprta od 10. do 12. in od 16. do 18.
SLAVČEVA MASKARADA OB 20. HOTEL MIKIC
VELIKA PREDPUSTNA ZABAVA GRAFIČARJEV ob 20. v Delavski zbornici
MASKARADA SOKOLA II v TRNOVEM
PRIREDITVE V NEDELJO
KINEMATOGRAFA NESPREMENJENO OTROŠKI RINGARAJA OB 15.30 V KAZINI
SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE ob 15.15 »Visoka pesem«, ob 20.15 »Gospa ministrica«

DEZURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Mr. Bakarič, Sv. Jakob trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78
MESTNO DEZURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljal od sobote ob 20. do ponedeljka ob 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Gvido Debelak, Tyrševa cesta 62/L, telefon št. 27-29.

Od pod sira

Gospod urednik! V četrtek smo brali, da se je zmanjšala v Ljubljani prodaja kruha za 75%. Seveda ne smemo misliti, da ljudje v Ljubljani kruha ne jedo več, da so se za toliko skrcili njihovi želodci. Želodec je želodec in se žal ne da skrciti. Marsikdo bi ga rad zadržal vsaj za nekaj mesecev, da bi ne zahteval sleherni dan kruha, pa se ne da. Kruli kar naprej, če je prazen in nič ne vpraša, od kod boš vzel, da ga boš nasitil.

Peke se pa pritožujejo, da kupujejo ljudje premalo kruha in da bi bilo dobro, če bi jim odvezli polovico enotne moke, da bi ne mogli peči kruha doma. Razumemo peke in njihovega vidika je za pritožbo upravičena. Toda ljudje, ki peko kruh doma, so tudi ljudje in sicer prav tisti, ki jim je vsakdanji kruh najvažnejša hrana. Kruh domače peke je najmanj tako dober, kakor v pekarni kupljeni, če ne še bolj. Sicer so pa mnogi zdaj prisiljeni peči kruh doma, ker nimajo krušnih kart. V tako izjemnih razmerah je zmanjšanje prodaje kruha neizogibno. Kakor so nam pri srcu interesi vsakega stanu, tudi pekoveškega, moramo na drugi strani zagovarjati koristi gospodarsko šibkejših slojev. A ti si morajo v sedanjih časih pomagati, kakor vedo in znajo. Če pri tem trpe koristi tega ali onega stanu, ne smemo takoj udariti po ljudih, ki se bore za svoj obstoj.

Iz Semiča

— Valentinov sejem. V ponedeljek 17. t. m. je bil Valentinov sejem, na katerega je bilo prigranjenih 150 junic, 612 volov in 156 krav. Prodanih je bilo 79 volov in 30 krav. Kupčija bi bila še živahnejša, a je dež razgnal prodajalce in kupce. Težka živina je bila po 11 do 12 din kg, krave pa od 6 do 8 din. Bilo je mnogo tudi kramarjev, ki pa niso bili nič kaj založeni z blagom. Kar pa so imeli, so bile cene zelo pretirane, tako da vse kaže, da siromašni ljudje v doglednem času sploh ne bodo prišli do obleke.

— Pomanjkanje kruha. Kakor drugod, je tudi v občini Semič mnogo družin brez moke in krompirja. Vsak dan nadlegujejo trgovci in občinski urad za moko. Sicer imamo občinski prehranjevalni urad, ki nas pa tolaži samo s kartami. Imamo tudi sreski prehranjevalni urad v Črnomlju, ki pa ima menda tudi polne roke dela. Že trikrat se je primerilo, da je občinski prehranjevalni urad dobil obvestilo, naj pošlje po moko, ko pa je vrnjen prazen brez moke. Nastali so le stroški, ki jih morajo trpeti konzumenti, t. j. da bodo morali še tako drago moko plačevati še dražje. V teh hudih časih bi pač pričakovali, da bi bila preiskrba prebivalstva z moko hitreje od rok. Vemo, da prehranjevalni urad tega sam ni kriv, moral bi pa ljudi vsaj pravočasno obvestiti, da moka še ni prišla, da bi ne imeli nepotrebnih stroškov in potov.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnovem?

Vloga pomorskih in letalskih sil v sedanji vojni

Angleški letalski strokovnjak Steward o položaju v letalski vojni v Sredozemlju in na zapadu

London, 22. febr. s. (BBC). Olliver Steward pravi v svojem tedenskem pregledu razvoja letalske vojne, da je po angleških cenitvah trenutno v Siciliji, Južni Italiji in na Dodekanesu skupno okoli 400 nemških letal.

To je prvič, da omenja angleško poročilo tudi prisotnost nemških letal na Dodekanesu. Med nemškimi letali, ki so bila opažena v Sredozemlju, so strogolavci tipa Junkers 87 in Junkers 88 ter dvosedelna lovka letala tipa Messerschmitt 110. Po nepotrjenih informacijah je bilo opaženo, da pilotirajo nemška strogolavna letala tudi italijanski piloti, medtem ko so bili na hitrejših aparatih opaženi samo nemški piloti.

Steward pravi, da so bila tudi angleška letalska ojačenja poslana v Sredozemlje. Angleško letalstvo mora tu izvrševati ogromno nalogo: braniti Bengazi pred nemškimi letalskimi napadi, braniti Malto, napadati Dodekanes in Sicilijo ter podpirati grške vojaške operacije z bombnimi napadi in zaščito lovskih letal grškim vojaškim oddelkom.

Glede položaja v letalski vojni na zapadu pravi, da morajo Angleži vedno pred vsem paziti na nemške letalske sile ob Kanalu in na Severnem morju. Ugotovljeno je, da imajo Nemci še vedno največ svojih letal koncentriranih v Franciji, Belgiji in na Nizozemskem. S tem mora računati tudi angleška obramba. Obenem pa je treba vedno računati še z možnostjo, da bi sovražnik večje letalske skupine nenaoma poslal na druge fronte. Zato morajo Angleži povsod čim bolj ojačevati svoje letalstvo. V premeščanju letal z enega bojišča na drugo, pa imajo Angleži prednost, da lahko pošiljajo letala po morskem poti, dočim se Nemci lahko poslužujejo samo preobremenjenih železniških prog na evropski celinii. Steward pravi, da hitri prevozi večje množice letal po zraku iz enega bojišča na drugo ne prihajajo v poštev, ker rabijo zlasti bombniki pri pristanku preveč priprav in osebja.

Glede razmerja v številčni moči med nemškimi in angleškimi letalstvom citira Steward mnenje angleškega letalskega častnika, ki pravi, da je po njegovem mnenju neprimerno važneje, če imajo Angleži premoč v kakovosti letal nego v številu. Z boljimi letali se je mogoče uspešno boriti celo proti petkratni premoči. Steward pripominja, da po angleško letalstvo razen premoči v kakovosti lahko s pomočjo Zedinjenih držav lahko doseglo tudi premoč v številu.

Steward je prepričan, da bodo v sedanji vojni odločilne pomorske in letalske sile. Nemška kopna vojska je dosegla velike uspehe ter prodrla v razne dele Evrope, toda povsod se je morala ustaviti ob morskimi obalah. Vpada čez morje v Anglijo Nemci doslej niso poskušali in ga tudi ne morejo brez rizika, dokler nimajo odločilne premoči v zraku. Angleške kopne vojske razen v Afriki doslej niso v večjem obsegu stopile v akcijo. V teku stoletij se je Anglija v svoji obrambi naslanjala samo na pomorsko silo. Sedaj se je naglo preuredila S pomorskimi silami sodeluje tudi letalstvo. Steward misli, da mora ta kombinacija vojno odločiti.

Angleška letala nad Sicilijo

Kairo, 22. febr. a. (Reuter) Poveljstvo angleškega letalstva na Bliznjem vzhodu je javilo sredi v posebnem komunikatu:

V noči od 20. na 21. t. m. so bombniki vojnega letalstva napadli sovražni letališči v Comisu in Katanji na Siciliji. Mnogo eksplozivnih in zažigalnih bomb je bilo vrženih na obe letališči. Povzročene je bilo mnogo škode in več velikih požarov, ter so se še 30 milj (48 km) daleč videli stebri gostega črnega dima, ki so izvirali najbrž od gorečih sovražnih letal v hangarjih ali poleg njih. Znatno škodo so povzročile bombe tudi na vzletiščih ter glavnih cestah in železniških progah v bližini letališč. Z vseh teh nad vse uspešnih napadov so se vrnila vsa angleška letala.

Japonska izjava

Tokio, 22. febr. AA. (Havva.) V odgovoru na neko vprašanje v zvezi z obvestili iz ameriškega tiska, po katerih je angleška admiraliteta pripravljena nastopiti v primeru, če bi Japonska napadla Singapor, je zastopnik japonske vlade Kohisi izjavil: Japonska ne pričakuje nobenega opozorila s strani angleške admiralitete. Glede na izjave nekaterih članov ameriškega kongresa, ki so trdili, da bi Zedinjene države nastopile, če bi bil izveden napad na Singapor, omenjeni japonski zastopnik ni hotel nič odgovoriti, pač pa je še sam zastavljal vprašanje, ali bi mogel kdo misliti, da si bo Japonska ugodila izvesti napad na Singapor. Končno je po udaril da so govorice o vojni na področju Tihega oceana nestvarne.

Tokio, 22. febr. a. (Columbia B. S.) Današnji japonski listi zopet ostro kritizirajo angleške obrambne ukrepe v Singaporu in pravijo, da zasleduje Anglija napadalne namene. Listi izražajo mnenje, da so Anglija, Zedinjene države, Avstralija in Nizozemska Vzhodne Indije sovražniki Japonske v »južnih morjih«.

Vprašanje angleško ameriške blokade

London, 22. febr. a. (Ass. Press.) Bivši angleški gospodarski odposlanec na Kitajskem sir Frederic White je izjavil včeraj v angleškem radiu, naj bi Anglija in Zedinjene države podvezle skupno gospodarsko blokado proti Japonski ter da bi na ta način lahko obvladale Japonsko, ne da bi bilo treba izstreliti en sam strel. V tej Whitejevi izjavi vidijo potrdilo ameriških poročil, da so res v teku angleško-ameriška pogajanja za skupno blokado Japonske.

Amerika in napetost na Daljnem vzhodu

Ameriška javnost vznemirjena zaradi kritičnega položaja — Anglija hoče preprečiti, da bi se Japonska vojaško okrepila

Washington, 22. febr. AA. (Havva.) V zvezi z japonskimi izjavami, v katerih je bila poudarjena odločnost Tokia, da za vsako ceno in če treba tudi s silo dobi vplivno področje na južnem delu Tihega oceana, so ameriški uradni krogi zelo molčeči. Ta molčevnost traja od tistega trenutka, ko je predsednik Roosevelt povedal, da bi se Zedinjene države mogle vojskovati z Japonsko, ne da bi pri tem zmanjšale svojo pomoč Angliji. Vsi politični krogi se sprašujejo, ali se bodo Zedinjene države združile z Anglijo zaradi odpora, če se bo Japonska poslužila sile.

Vladni krogi še niso dali nobene točne napovedi, tem, kakšen bi bil odgovor vlade, ko se takšno vprašanje postavi. Javnost pa je zelo vznemirjena zaradi razvoja položaja na Daljnem vzhodu. Ameriški radio je oddajal poročila iz Čungkinga, da so Japonci po izjavi kitajskega zastopnika poslali na stotine tisočev vojakov na strateško važne točke, kar naj bi jim omogočilo »vojskovati se v južnem delu Tihega oceana«. Po istem uradnem poročilu je Anglija začela v Zedinjenih državah pripravljati teren za skupne ukrepe, s katerimi bi se Japonski onemogočilo, da si ustvari nove zaloge vojnega materiala. London poudarja, da nikakor nima namena izzivati Japonske, da pa smatra za potrebno, Japonski preprečiti, da bi se vojaško okrepila, kar bi ji pomagalo pri njenem vojskovanju z demokratskimi državami.

Singapor, 22. febr. s. (Reuter.) Avstralske čete, ki so pred nekaj dnevi dosele na Malajski polotok, so že prišle z maveričnega večnega obsega. Njihov poveljnik general Bennett je izjavil, da se morajo avstralske čete privaditi na neobičajno ozemlje džungli in močvirij.

Nismo varni pred epidemijami

Mestni fizikat opozarja v svojem poročilu na nevarnost epidemij nalezljivih bolezni v Ljubljani

Ljubljana, 22. februarja

Ljubljana je sicer v splošno zdravem mestu in v poročilu mestnega fizikata je celotno ugotovljeno, da jo je treba prištevati med najbolj zdrava mesta na svetu glede na nizek odstotek umrljivosti za tuberkulozo; a zaradi tega ne smemo postati brezskrbni in zlasti moramo opozoriti na veliko nevarnost, ki preti zdravju naših meščanov, ker mesto še ni primerno zaščiten pred nalezljivimi boleznimi.

BOLENIJA ZA NALEZLJIVIMI BOLEZNIMI LANI

Za nalezljivimi boleznimi obolavajo ljudje tudi v najbolj zdravih krajih, da pa obolenja ne zavzamejo epidemijskega obsega, so potrebni posebni ukrepi. Kraj mora biti pripravljen, da lahko nevarnost prepreči ter obolenja čim bolj omeji. Tudi v Ljubljani je vsako leto več primerov obolenj za nalezljivimi boleznimi. Lani je bilo 673 obolenj, največ za davico, 418. Davica je lani zahtevala 6 življenj v Ljubljani, razveseljuje pa je, da od 157 bolnikov, ki so boleli za škrlatinko, ni umrl nobeden, a 10 jih je bilo še bolnih na koncu leta. Lani je bilo v Ljubljani celo 10 primerov obolenj za trebušnim tifom in 5 za grizo. Nalezljivega vnetja možganskih ovojnic je bilo 32 in umrlo so 4 bolniki. Tifus ni zahteval nobene žrtve, a ob koncu leta trije bolniki še niso bili zdravi. Za grizo je umrl en bolnik. Razen tega so med obolenji za nalezljivimi boleznimi navedeni 4 primeri sepse — umrli so trije bolniki. Bili sta tudi dve obolenji za trahomom; en bolnik je ozdravel, drugi pa še boha.

OBVEZNO CEPLJENJE PROTI DAVICI

Kljub vsem naporom zdravnikov in raznim preventivnim ukrepom so se obolenja za davico in škrlatinko lani pomnožila.

la. Posebno nevaren obseg so zavzela obolenja za davico. Velika nevarnost epidemije davice med otroki bi bila, če bi morali otroke evakuirati. Vsekakor pa je bilo potrebno, da je bilo lani uvedeno obvezno cepljenje proti davici. Cepivo je bilo nabavljeno pri Dr. hignskem zavodu. Mestni zdravniki so s pomočjo zdravnikov šolske poliklinike opravili 16.510 cepljenj. Cepljenih je bilo 8324 otrok do 10. leta starosti. Zaradi raznih obolenj je bilo opravičeno cepljenje 460 otrok. Ni še točno ugotovljeno, kakšni so uspehi cepljenja, ker jih še preučujejo. Nedvomno pa se bo leto izkazalo, ali se jim bo s cepljenjem posrečilo omejiti obolenja za davico.

FIZIKAT OPOZARJA...

Mestni fizikat opozarja tudi v poročilu o zdravstvenih razmerah lani kakor že več let, da Ljubljana ni pripravljena za primer večje epidemije nalezljivih bolezni; infektivni paviljon splošne bolnice že dolgo več ne ustreza modernim izsledkom epidemiološke znanosti in napor šefa infektivskega oddelka le zelo težko odtehta velike pomanjkljivosti. Zato je treba naglasiti, da Ljubljana neobhodno potrebuje novo infektivsko bolnico.

ZA RAZŠIRITEV VODOVODA

Da bi pa bili bolj varni pred epidemijami nalezljivih bolezni, bi bilo tudi treba razširiti vodovod na vso bližnjo mestno okolico. Tudi St. Vid bi naj dobil vodovod. Marsikje na mestnem teritoriju — zlasti na Viču, v Dravljah in Štepanju — zlasti na Viču, v Dravljah in Štepanju — ljudje uporabljajo vodo iz vodnjakov. Analize so pokazale, da je bila voda v mnogih primerih nezdružljiva. Vodnjake so označili z napis: Neptina voda — a ljudje se ne menijo mnogo za napise. Tu in tam ni vodovoda tudi v hišah revnih lastnikov, ker vsak ne zmora stroškov za instalacije in vodarino. V splošnem interesu

je, da uživa vse prebivalstvo zdravno vodo, ker je to eden izmed pogojev, da se ne razširijo nalezljive bolezni. Ko je bila pred 15 leti v Ljubljani epidemija grize, so ugotovili, da se je najprej razširila na Viču, kjer niso imeli zdrave vode. Na Viču se zdaj ni povsod dobre vode ter bi kazalo najprej podaljšati vodovod tja.

DOLŽINA VODOVODA

Lani se je vodovodno omrežje podaljšalo za 6429,86 m in skupna dolžina je znašala ob koncu leta 178.939,66 m. Na vodovodno omrežje je bilo lani priključenih 239 hiš. Vodovod ima 6083 hiš ali 91% stanovanjskih hiš v Ljubljani (vseh hiš je 6693). Fizikat predlaga preprosto zidano hiš, odnosno zaslonih bivališč v delih mesta, kamor v doglednem času ne bo mogoče podaljšati vodovoda.

V zvezi s tem čitamo tudi opozorilo na nevarnost okužbe z nezdruživim ledom. Večina obratovalnic v živilni in gospodinjstvenih ne prejema neoporečnega ledu in si ne more nabaviti dragih hladilnih emulz. Led, ki ga uporabljajo, je pogosto nasekan v ribnikih, ki niso varovani pred onesnženjem. Tudi prevoz ledu po mestu v odprtih ali preslabo zaprtih zabojih ni primeren. Nadzorstvo nad vsem tem ni povsem izvedljivo. Bilo je že mnogo komisij in izdani so bili strogi predpisi proti uporabi nesnženega ledu v živilski stroki. Tako je l. 1937 mestna občina izdala prepoved uvoza ledu, ki ni iz čiste vode. Mestni fizikat pa vendar opozarja, da dosežanih načinov prekrbe mesta z ledom za hlajenje ni povsem varno. Prebivalstvo je treba nuditi za hlajenje povsem čist, zdravju neškodljiv led, ki pa mora biti tudi poceni in prevoz od producenta do konzumenta naj bo reden, hiter in higiensko neoporečen.

Kaj nam je dala Planica deslejš?

Nekaj zgodovine k sedmi prireditvi na največji skakalnici sveta

Ljubljana, 22. februarja

Od 25. februarja do 2. marca bodo poveljeni v Planici dnevi smučarskega letenja prireditve, ki vzbujajo zanimanje po vsem svetu. V Jugoslaviji nimamo sportne prireditve, za katero bi se svet v inozemstvu toliko zanimal, kot za Planico in tudi nobene ne, o kateri bi se svetovno čisto tako toliko pisalo, kot je ravno v Planici. Radi tega so te prireditve ne samo s sportnega stališča izredno zanimive, temveč imajo za naš zimski turizem tudi prav posebno tujsko propagandno vrednost, ki je tem večja, ker je to neoporečna reklama, to je tista, ki je ni treba plačati, o kateri se svetovno časopisje samo razpiše.

Kaj je povzročilo to popularnost, ta interes za Planico? Leta 1934, je dogradil inž. Bloudček najzavlačnejši vseh slovenskih sportnih delavcev, v Planici skakalnico, katere je bila otvorjena ob navzočnosti Bolgarov, enega Norvežana, 2 Nemcev in naših Jugoslovancev, Naravna, Bolgari niso skakali, toda ostali so dosegli prave rezultate in naši so se povzpeli kar na 66 m, za takrat prav lep rezultat in novi jugoslovanski rekord. Šest tednov kasneje so skakali Norvežani, Avstrijci in naši in porušili so svetovni rekord z 92 m, z dotikom tal celo 95 m, tako prepričljivo, da vsi dvomi o tem, ki so se prvi mah pojavili zunaj o pravilnosti izmer, niso nič pomagali. Planica je zaslovela in vse je zastrmel nad rezultati, ki jih je dala. Jugoslovanski rekord se je dvignil na 72 m ter so se naši skakalci prvič povzpeli nad 70 m znani; kako je bilo to potrebno, je dokazal razvoj v naslednjih letih, ko je nastala nujna potreba, pri večjih mednarodnih prireditvah iti preko te meje. Dasi so šli po tej prireditvi Norvežani kot v trionfu skozi vso Evropo preko raznih prireditev proti domovini in dajali novinarjem najbolj laskevne izjave, je zavel veter, ko so prispeli domov. Ze naslednje leto so začele nepravilnosti. Na startu so se pojavili Švicarji, Čehi, Poljaki, Avstrijci, Norvežani in naši, a iz Osla so prihajale ovire in nepravilnosti. Vse to ni oviralo, prvič se je povzpel Srednje evropejec na 95 m, a novi svetovni rekord je glasil 99 m, naš jugoslovanski pa se je dvignil na 76 m. Naslednje leto je inž. Bloudček po izkušnjah in računih zgradil za Udruženje smučarjev v Planici novo veliko in 4 manjše skakalnice. Polkazalo se je, da so prvi poskusi uspeli in da je treba delati naprej. Dobili smo še močnejšo in kar je važno

solidno in stabilno izgrajeno veliko skakalnico, ki je nudila še večjih in lažje dosegljivih možnosti. Na tej četrti prireditvi so se pojavili zopet Čehi, Švicarji, Avstrijci, Norvežani in naši. Ovire z Norveške so bile še huje in nepravilnosti odkrile sistematični načrt za onemogočenje uspehov v Planici. Toda račun je bil brez krmarja. Avstrijec Bradl je kot prvi v svetu premagal daljavo 100 metrskega poleta in pristal pri 101,5 m, mi pa smo postavili z 89,5 m nov domači rekord, ki stoji še danes. Dvojini je bil to trijumf. Prvič uspeh Srednjeevropejcev, drugič, da smo mi Jugoslovanci 3 leta po tem, kar je stala Planica, postavili naš rekord za 3 1/2 m daljši, kot je bil dotlej svetovni rekord! Kdaj bi nam bilo mogoče v 3 letih kaj takega doseči, da ne bi imeli sijajne Bloudkove moštvovine. Naslednji nastop v Planici je bil trening, prišli so Nemci in naši ter smo dosegli nov svetovni rekord z Bradlom 107 m, ki še danes stoji.

Za tem je bila lanska prireditel z Nemci in nami, ki je dala 2 nova 100 metrska skakalca, množico poletov na skoro vse brez padcev. Pri 156 poletih samo 6 s padcem. Tudi od naših so šli 3 nad 80 m, Novšak in Finžgar pa sta se zelo približala jugoslovanskemu rekordu, prvi z 88, drugi s 87 m. Ob takem položaju pričakujemo letnjo prireditel v upanju, da nas tudi ta, kot nas niso dosedanja ne bo razočarala, temveč bo dala svoj enakovredni člen v zgodovino Planice.

Ljubljanski gasilci so zborovali

Leopold Zupančič izvoljen za častnega predsednika Prostovoljne gasilske čete Ljubljana-mesto

Ljubljana, 22. februarja

V Mestnem domu je bila snodi dobro obiskana 71. redna letna skupščina Prostovoljne gasilske čete Ljubljana-mesto. Zborovanje je otvoril predsednik čete Leopold Zupančič, ki je uvodoma pozdravil zastopnika župana in mestne občine gg. mestnega fizikata dr. Mavricija Rusa in dr. Frelaha ter odposlanca gasilske župe gg. Roberžnika in štruklja. Predsednik se je spomnil med letom umrlih članov Antona Zgonca in Antona Zdravca, katerih spomin so navzoči počastili z vzklikom: Slava!

Delovanje čete je bilo lani zelo marljivo. Vsak posameznik je žrtvoval domala ves svoj prosti čas, da je zadostil prostovoljno prevzeti dolžnosti, kar je obenem dokaz, da se članstvo čete v polni meri zaveda discipline, ki je odlika vsakega pravega gasilca. Predsednik se je spominjal lepe proslave 70-letnice delovanja čete, naglašujoč, da so se jubilejne slavlje udeležili predstavniki vojaških in civilnih oblasti. Sledilo je obširno poročilo poveljnika čete g. Stanka Pristovška, ki je poročal o tehničnem delovanju čete med poslovnim

letom. Poveljnik je poročal, da so člani čete med letom nastopili nad desetkrat pri raznih požarih in neposredni okolici, razen tega pa je bila četa nekajkrat v strogi pripravljenosti. Pri navedenih nastopih je vladala med članstvom odlična disciplina in so bila zato tudi vsa dela opravljena smotno in uspešno. Zlasti pa se je izvršno obnesel tako zvani trodelni napad, ki ga je uvedla četa med prvimi. Strojna razdelitev delokroga posameznih rojev, povezanih pri požarni akciji v enoto, daje pri delu sigurni nastop gasilcev in očuva na požarišču mirno delo brez beganja. Članstvo je pri požarih pokazalo tehnično prav dobro izvežbanost in zaslužni pohvalo. V nadaljevanju je poveljnik omenjal podrobnosti glede požarne varnostne službe, strokovno izpopolnitev članstva, se dotaknil službe pripravljenosti, službe pri raznih drugih nastopih in zaključil s pozivom, naj se članstvo poprime dela s podvojeno silo.

Tajnik čete g. Franci Bahar se je v svojem izčrpnem poročilu dotaknil proslave 70 letnega jubileja četnega obstoja, ki ga je Ljubljana in z njo vse naše gasilstvo praznovalo na nedeljo dne 13. oktobra lani. Ker je imela četa s proslavo jubileja dosti stroškov, je zaprosila za izredno podporo kraljevske banske uprave in mestno poglavarstvo. Obe prošnji do danes nista ne odklonjeni in ne rešeni, zato četna uprava še vedno upa, da ne bosta neuspešni. Uprava je poslala na mestno poglavarstvo tudi prošnjo za preložitve orožja iz mestne službe v prostore v bivšem pogrebem zavodu ali na mestni pristavi. Prošnja je bila zanjena z motivacijo, da tudi tamkajšnji marjaka prostora. Veliko dela je bilo v preteklem letu tudi okrog prireditve efektne loterije. Prošnja za prireditel je bila sprva odklonjena, uprava pa ni mirovala in je bila prošnja slednjič po mnogih intervencijah na merodajnih mestih odobrena. Četno vodstvo je, kakor vsako leto, tudi lani priredilo lepo uspešno božičnico, na kateri je bilo obdarovanih 77 otrok z blagom za obleke ter jestvinami.

Za dolgoletno službovanje je bilo odlikovanih ob priliki 70 letnice: 9 članov za 10, 14 članov za 15, 5 članov za 20, 6 članov za 30, 3 člani za 40 in 4 člani za 50-letno službovanje. S srebrnimi križi so bili odlikovani od gasilske zajednice tovariši: Tomazič, Pritelj, Kopac, Juh, Vidmar, Pristovšek. Perme ter dr. Rus in zastopnika mestne občine dr. Frelah in inž. Perko. Nekateri pa so prejeli pohvalna priznanja. Iz poročila blaginjske čete g. Albina Kopca je razvidno, da se je uprava, kakor vsa zadnja leta tudi lani borila s težkimi in da so za tak aparat, kot ga upravlja četa, dohodki premajhni. Blaginjski je izrekel zahvalo mestni občini, ki je četo tudi v preteklem letu izdatno podprla. Na vsak način je treba pridobiti čim več podpornih članov, ki jih je sedaj samo 165, kar je za Ljubljano skoro porazno, da se vsaj v tem pogledu zvišajo dohodki.

Orodjar g. Janko Vidmar je v svojem poročilu prikazal četno oskrbo z orodjem in njegovo stanje, nakar je poročal o delu samaritanskega oddelka njegov načelnik g. dr. Mavricij Rus. Izvajal je, da lani v tem oddelku ni bilo zadovoljive živahnosti ter uspehov, vendar se obljublja več dela v bodoče.

Za nadzorni odbor je poročal njegov predsednik g. Breskvar, ki je predlagal razrešeno. Ta je bila sprejeta soglasno. Pri nadomestnih volitvah je bil izvoljen na mesto med letom odstopenjskega oddelka vodje g. inž. Dolenc. Soglasno je bil sprejet in odobren tudi proračun za bodoče poslovno leto, ki je predviden z zneskom 98.000 din.

Na predlog upravnega odbora je bil izvoljen za častnega člana predsednik čete g. Leopold Zupančič, ki stoji že nekaj let na čelu četi in se nikoli ne strah dela in naporov v službi plemenite gasilske ideje. Pred zaključkom obnove zborja je pozdravil zborovalce v imenu župe g. štruklja, ki je razdelil tudi štiri odlikovanja zaslužnim gasilcem, tovarišem: Fortunu, Kaplanu, Sedeju in Jamniku.

Darujte za starostni

»Dom slepih«

zavod za odrasle slepe!

Ček. rač. 14.672, »Dom slepih, Ljubljana.

MARTIN KOJC

sprejema nove stranke samo od 17. do 18. ali po pismenem dogovoru. Hotel Metropol, Ljubljana

Nušičeva komedija »Protekcija«

bo po približno 20 letih uprizorjena na našem odru

Ljubljana, 22. februarja

Nušič, priljubljeni dramatik, čigar delo viza je »ridende dicere verum«, je na našem odru ljub pisatelj. O njem lahko s vso upravičenostjo trdimo, da je postal tudi popularen, kakor malokateri drugi. Sleherna uprizoritev njegove igre je za občinstvo velika privlačnost, kajti njegova duhovita satira, s katero šiba različne človeške slabosti, pred vsem nepoštenost, korupcija, protekcija in podobno, mu daje kot dramatikovo vrednost. Način, kako pokaže s kar najzabavnejši strani mahinacije, nepoštenost, uspehe in zagate, je vedno svež in sočen in godi čutu pravčnosti, ki navdaja gledalce ob sodoživljanju njegovih konfliktov.

Preko našega odra je šlo že veliko številu Nušičevih iger — menda vse, — z nekaterimi redkimi izjemami. »Protekcija« je bila igrana zadnjič pred približno dvajsetimi leti. Kakor takrat, je tudi danes aktualna in zabava ter kratkočas. V delu so prikazani uradniki, ki skušajo doseči pri ministru premetstev, izpit, napredovanje itd. Njihovi nagibi so različni in kako so povezani med seboj, nam po-

kaže Nušič z dobro mero satire in humorja. V igri bodo nastopili: Peček kot vsemogočni gospod minister, Nablocka kot njegova sestra Persida, zarjaveča žentivneželna devica, Simčičeva kot njegova hči, Cesar v vlogi predsednika sodišča iz province, ki pride k ministru v advijenco, Rakarjeva kot njegova žena, Gale bo revolucionarni častnik Svetislav, Ančka Levčarjeva zabavljiva hčer, Potokar bo igral bivšega župana, brata predsednika sodišča, Slavčeva, njegovo plašno in sentimentalno hčer, Drenovec, podjetnega koncipienta, Daneš, večnega ženina Savo Savica, Presetnik, zadirčnega administratorja, Plut večnega prisilca-praktikanta in Milčinski ministrovega slugo.

Deli vsebuje več komičnih vlog, med katerimi naj omenimo pred vsem Cesarja, Nablocko, Daneša in Potokarja ter Pluta in Milčinskega. Igro je režiral prof. Sest. Z njo je dobil dramski spored zopet zabavno delo, ki je bilo predvideno v letošnjem repertoarju ter bo gotovo zelo ustrezalo željam gledališkega občinstva, ki si želi v današnjih časih vedrine in sme-ha. Maša Sl.

Zasavski lovci so zborovali

Trbovlje, 21. februarja

Zasavska lovska bratovščina je nedavno imela v Trbovljah svoj redni občni zbor. Pri Sušniku se je zbralo lepo število trboveljskih in zasavskih lovcev. Zbor je vodil predsednik g. Avgust Suligoj, ki je v uvodnem nagovoru poročal na splošno o smernicah društvenega dela v zadnjem letu. Lovci so počastili spomin umrlih članov: Josipa Strzelbe, Franca Henketa, Josipa Hauka in Ivana Škafarja. Po odobrenju zapisnika so sledila posamezna poročila društvenih funkcionarjev, ki so vsa ugotovila zadovoljiv napredek zasavske lovske organizacije. Po poročilu revizorjev je bila izrečena razrešnica blaginjsku in odboru. Pri volitvah so bili v dopolnilni odbor izvoljeni: Berdajs Vladko, Jenko Metod in Zupušek Franc. Za gospodarja je bil izbran namesto pok. Hauka Jožeta g. Gvido Počivavšek. Društvo bosta zastopala pri Zvezi lovskih društev predsednik Suligoj in namestnik Delsing.

Po občnem zboru se je vršilo predavanje gg. Adamiča Franca iz Laškega in Deisingerjevega Ivana iz Zidanega mosta, ki sta govorila o praksi v lovskega življenju ter, obravnavala zlasti razna lovska vprašanja iz Zasavja. Posebno sta opozarjala tudi na lovske nezdore. Prisotni so izvajanja nagradili z živahnim odobravanjem.

Zasavski lovci so ostali še dolgo v lovskega razgovoru. Lov po zasavskih revirjih je bil lanko leto dober. Lovišča zlasti obilujejo srnjadi ki je po poljih napravila tudi precej škodo. Zakupniki lovišč so morali plačati precejšnjo odškodnino. Srnjad v lanki hudi zimi po Zasavju ni mnogo trpela. Izkazalo se je, da nudijo predvsem kmečki gozdovi srnam v zimskem času dobro zaščito in prehrano. Zajcev je pač tod mnogo manj ter se še vedno poznajo posledice zajčje bolezni ki je pred nekaj leti hudo gospodarila po teh krajih. Tudi sedaj se ta stara bolezen še drži nekaterih lovskih revirjev.

Stotič na gledališkem odru

K današnjemu nastopu Marijana Lombarja pri Sentjakobčanah

Ljubljana, 22. februarja

Vidiš, Lombi, kakole je: zahrpeniš, pridoe, igraš zdaj to, zdaj ono, pa nazadnje kar otrmiš. »Kaj? Sto nastopov že?« Da, kakole je in nič drugače! »Kdaj sem jih pa nabunkal sto?« Glej, in kakole mimogrede ugotoviš, da čas zažada naglo teče, beži, se izgublja v nepovrat, tebi pa ostane samo še niz spominov, tesno vezanih na našo majhno garderobo in na naš čudoviti oder, ki nas je omamili, pritegnil in zadržal, da ga ne zapustimo nikoli več. Zakaj, Lombi? To veš ti in to vemo mi vsi: zato, ker smo ga vzljubili! Postal je del nas samih, kos Tvojega in naših src!

Tovariš dragi, včasih, na primer ob takih prilikah, kakor je stoti nastop, stisne človek obraz v dlan in se zamisli... Oder... Za njim si še ti. Ko stopiš nanj — nič več! Izstopiš sam iz sebe in se gledaš... »Da, tale sem jaz — policijski agent in »jokajoče dete« hkrati. E, »Uže... Glej, glej, kakšen sem, kadar nisem v »civilu«... Potem pa, ko naša Svete in Rom znamenata luči in kulise — ovo te spet v drugi podobli. Tokrat si novinar v Senečičevem »Nenavadnem človeku«. S tovarišico Miro se pulita za senzacijo... Da, ali ni to senzacija — vrniti pol milijona?... E, čudna reč je poštenost! Daneš... Vidiš, pa spet ugasne luč, spet se scena spremeni. Pravilica... Zgodba o pastirčku in princeski, zgodba o dobri vili šumi in o večno lepem gozdu, zgodba o govorečih zajčkah in medvedkih in o hudih, pa zelo strahopetnih in lažljivih veteranih... In graščak seveda mora biti. Princeška mora imeti »lepega« in »stasitega« očeta! »To sem pa jaz!« ugotoviš. Da, kdo pa drugi! V dvoranji trepetajo, se bojijo, pomilujejo, pa zopet na-

vdušeno smejejo drobna, še nezastrupljena otroška srca. Kako lepo in toplo je pri duši, ko veš: Jaz, ki sem pravljico že zdavnaj izgubil, ki ustvarjam in pripovedujem tistim malim tam spodaj, da se bodo kdaj kasneje morda spominjali nanjo... Takrat, ko svoje lastne ne bodo več imeli... — In zopet se spremeni luč in scena. Tokrat se — o, veliko spoštovanje pred Teboj — pojavis v bleščeti sprejemnici pri gospe ministric kot dr. Ninkovič, čudna, toda nikakor nevsakdanja figura... »Orkaš! Ti uide. To pa je tudi vse. Kajti reči kaj več, bi bilo moda nevarno... Saj veš, ministri in ministrice — to je daleč od nas... Pa tudi sekretarji zunanjih ministrstev... — Toda Ti, Lombi, si nam bližji, zelo bližji. Naš si in naš ostanesh! Usoda nas je povezala v skupek tistih, ki smo se zapisali deskam, da na njih ljubimo in sovražimo, hrepenimo in sanjamo, jočemo in se smejejo — pa se imamo vendarle vedno in povsod — radi, radi... — Ob Tvoji »stoletnici«, pa, dragi Lombi, — da nam ostanesh čil, zdrav in nasmeján, zvest in dober tovariš! Zdravo, Lombi! Raka.

DREVI ob 20. uri v Delavski zbornici

velika predpuštna zabava grafičarjev

s plesom, kupleti, šalji, živimi nastopi, tekmovalni in raznimi zabavnimi točkami. — Prireditel bo višek zabave v letošnjem letu. — Obleka običajna ali maska.

Kralj. Godec in Laković razstavljajo

Ljubljana, 22. februarja

Danes popoldne ob pol 18. bo otvorjena zelo zanimiva umetniška razstava v Ober-snelovi galeriji na Gosposvetjski cesti. Trije slikarji, ki pripadajo trem različnim generacijam in ubirajo vsak svoja pota v umetniškem iskanju in oblikovanju, so se združili na skupni razstavi, in sicer France Kralj, slovenski kralj med ekspresionisti, ki je bil deležen že mnogih priznanj doma in v tujini, Fran Godec, ki se je pojavil nenadoma pred letom dni v javnosti in je s svojim prvim nastopom presenetil vse in zmagal na vsej črti, in Vlado Laković, čigar ime se prvič to pot imenuje v javnosti.

France Kralj bo prvič razstavil freske v majhnem formatu, poleg katerih bo postavil tudi svojo malo plastiko, v kateri je brez dvoma mojster. Tudi tisti, ki se niso mogli s Kraljevimi ekspresionističnimi slikarji niso mogli priznati, so bili vedno navdušeni sprito Kraljeve male plastike. Prvič bodo ljubitelji videli na razstavi fresko kot sliko v majhnem merilu. France Kralj je prinesel malo fresko k nam iz Italije.

Fran Godec se bo predstavil prvič z gvaši, poleg tega pa bo imel razstavljene še tempero in nekaj olj. Po izredno uspešni razstavi v maju lani v Ljubljani je Godec prav tako z uspehom razstavil nato še v Kranju, kjer je razstavil poleg slik, ki so bile na ljubljanski razstavi, tudi mnogo novih del. Pripricani smo, da bo Godec tudi to pot presenetil vse ljubitelje likovne umetnosti.

Prvič razstavlja v Ljubljani Vladimir Laković ki je doma iz Doberdoba. Laković je še mlad, pa kaže izreden talent in srečno naključje je hotelo, da se more že zdaj predstaviti javnosti in se izogniti usodi, ki jo je doživljal Fran Godec, ki se je moral zaradi razmer pri nas skoraj deset let tako rekoč skrivati pred javnostjo. Laković bo razstavil predvsem grafiko, in sicer grafiko s socialnimi motivi.

ZVOČNI KINO SOKOL — ŠIŠKA

telefon 41-79

Prekrasen pevski film

Serenada ljubezni

V gl. vl. JEANETTE MAC DONALD

Predstave: danes ob 7. in 9. uri, jutri ob 3., 5., 7. in 9. uri, v ponedeljek ob 7. in 9. uri

Predprodaja vstopnic v nedeljo dopoldne od 11. — 12. ure!

Prilodni spored (sobota 1. III. 41.):

Ljubezen Tatjana Petrovne

Danes ob 20. uri na Maškarado Sokola I

v Sokolski dom na Taboru
Godba. Ples. Bar.

DNEVNE VESTI

— **Reorganizacija Vrhovne gasilske zveze.** Med hrvatskimi gasilci je vladalo zagnje čase nezadovoljstva zaradi organizacije in delovanja Vrhovne gasilske zveze. Gasilska zajednica banovine Hrvatske je štela 36.420 članov od skupnih 86.417 kolikor jih je bilo v vsej državi. Na hrvatsko in slovensko gasilsko zajednico odpade 78% vseh gasilcev v državi. Ker pa zastojstvo v vrhovni gasilski zvezi ni bilo pravilno razdeljeno, je sklicalo ministrstvo za telesno vzgojo te dni posebno posvetovanje, kateremu bo predsedoval sam minister Dušan Pantić. Na njem je bilo sklenjeno organizirati vrhovno gasilsko zvezo in sicer tako, da bodo v bodoče v nji tri skupine. Ena bo predstavljala gasilstvo banovine Hrvatske, druga gasilstvo dravske banovine, tretja pa gasilstvo vseh drugih banovin obnem v Beogradu. Vsaka skupina bo imela v vrhovni zvezi enako število delegatov in po enega predsednika odnosno starejšega gasilca zveze. Po en predstojnik bo opravljal Zvezne posle skozi eno leto in sicer po vrstnem redu skupin. Tako določa gasilske zajednice večji in širši delokrog, obenem jim bo pa zajamčena enakopravnost.

KINO MOSTE
Od 21. do 24. februarja:
BENJAMINO GIGLI v svojem
najslavnejšem filmu:
Melodija noči
Vizija Orienta
Viviane Romance (Sarija)
Predstave: na delavnik ob 20. uri,
ob nedeljah ob 14.30, 17.30 in 20.30 uri

— **Opozorilo urada za nadzorstvo cen.** Iz Beograda smo prejeli: V »Službenih novinah« št. 40 z dne 20. t. m. je bil objavljen seznam stvari, ki spadajo pod nadzorstvo po čl. 1. uredbе o nadzorstvu nad cenami. (Uredba z dne 14. februarja 1941.) Opozorjajo se predelovalci (proizvajalci), veletrgovci, uvozniki in tisti, ki prodajajo vse te stvari na drobno, da se cene tem proizvodom, ki so veljale na dan, ko je stopil v veljavo omejenjen objavljeni seznam, ne smejo v nobenem primeru zvišati. (Iz urada za nadzorstvo nad cenami.)

— **Bombažna breja iz Italije za 39 do 65 odstotkov cenejša** kakor na italijanskih tržiščih. Na zadnjem sestanku zastopnikov naše tekstilne industrije in italijanskih izvoznikov je bil sklenjen sporazum, da nam Italijani prodajo v prvi polovici leta okrog 4000 ton bombažne preje. Italijani so nam nudili znatno olajšavo, tako da bomo dobili prvo pošiljko, okrog 2000 ton blaga, za okrog 63 % cenejša kakor to blago prodajajo na italijanskih tržiščih. Druga polovica blaga pa bo za okrog 39 % cenejša.

— **Podražitev goveje živine za izvoz.** Na predlog ravnateljstva za zunanjo trgovino je trgovinski minister podpisal odlok, da se goveja živina za izvoz podraži za 50 par pri kilogramu, tako da bodo cene za prvostopenjske vole znašale 12.50 din kg žive teže.

— **Podražitev železnih izdelkov.** Ponovno so se podražili nekateri železni izdelki 17. t. m. Tako so se podražili izdelki iz žice, žebij, bodca žica, vzmeti za žimnice itd. za 81 par pri kilogramu.

— **Razveseljevo povečanje zunanje trgovine z Bolgarijo.** Zunanja trgovina med našo državo in Bolgarijo se je začela zlasti razveseljevo razvijati lani, promet pa je narasel že prejšnja leta. Lani je bil promet štirikrat večji kakor predlanskim. Posebno nas pa mora veseliti, da so izleteli za nadaljevanje gospodarske zveze z Bolgarijo dobri. Te dni prispe iz Bolgarije v Beograd odposlanstvo Bolgarsko-hugoslovenske gospodarske zbornice iz Sofije. Na men obiska je, okrepiti gospodarske vezi med obema državama.

— **Cene morajo biti vedno ovrnane.** Po čl. 6. in 7. uredbе o pobijanju dražnje in brezvestne spekulacije mora vsak, kdor prodaja življenjske potrebšnine in drugo blago v prodajalni, na trgu ali na kakem drugem kraju, na vidnem mestu (v izlozbi) za vsako stvar posebej ali na skupnem ceniku označiti cene posameznih predmetov tako da jih vsakdo lahko razločno vidi. Po hotelih, restavracijah, kavarnah, javnih kuhinjah in drugih gostinskih obratih morajo biti cene jestevin in pijač označene prav tako vidno na jedilnih listih. Kdor bi se pregrešil nad gornjimi predpisi, bo kaznovan z zaporom do 30 dni in z denarno globo do 5000 din.

— **Posadka parnika »Dube živa in zdrava«.** Lastniki parnika »Dube« so prejeli v četrtek zvečer iz New Yorka vest, da parnik ni potopljen in da je posadka živa in zdrava. Zakaj je nekdo spravil v javnost vest, da je bil parnik potopljen, ni znano.

— **Rezervne podoficirje iz Kranjskega sreza obveščamo,** da se morajo prijaviti za člane našega pododborja pri tovarišu Škrabelj J. Brnuto, strojniki, Kranj, Klanc 47 ob nedeljah od 8. do 13. Pododbor URP Ljubljana.

— **Silen vihar na srednjem Jadranu.** V noči od četrtka na petek je divjal na vsem srednjem Jadranu silen vihar. Pihal je močan jugozapadni z mornja proti celini, kamor so butali ogromni valovi. Morje je preplavilo več ulic v Splitu, Trogiru in Drveniku. Orkanski veter je povzročil mnogo škodo na poslopih, pa tudi v pristaniščih. Prva poročila pravijo, da človeških žrtev ni bilo.

— **Predstavniki nemškega gospodarstva pri našem trgovinskem ministru.** Trgovinski minister dr. Andres je sprejel včeraj v svojem kabinetu načelnika nemškega ministristva za prehrano Walterja, svetnika istega ministristva Müllerja in nemškega atašea v Beogradu dr. Krembacha. Minister se je z zastupniki Nemčije dolgo razgovarjal o izvozu živil iz Jugoslavije v Nemčijo.

— **Možnost uvoza bombaža iz Mandžukua.** Pojavilo se je resne možnosti, da bi uvažali iz Mandžukua večje količine bom-

baža odnosno bombažnega prediva. Nemške tvrdke bi uvažale iz Mandžukua bombaž, iz katerega bi izdelovale bombažev predivo in ga dobavljale naši tekstilni industriji.

— **Prepoved uvoza hmelja.** Na posvetovanju v ravnateljstvu za zunanjo trgovino je bilo sklenjeno naprositi finančnega ministra, naj se prepove uvoz hmelja v Jugoslavijo ker ga imamo doma dovolj in ga lahko se izvažamo.

— **Nova sladkorna tovarna.** Hrvatski industrijski nameravajo skupaj z banko oblastjo zaradi sladkorno tovarno nabrži v Sisku. Banska oblast bi sodevala z 51% kapitala. Ta akcija je že dobila realno podlago.

— **»Službenega lista«.** »Službeni list« kr banske uprave dravske banovine št. 18. z dne 22. t. m. objavlja uredbо o avtentnem tolačenju odst. 1 čl. 8 uredbе o sorenembi zakonskih predpisov, ki se nanašajo na prejemke državnih upokojencev, carinsko oporostev gnoitnih snovi naredbо o sorenembi in d. pol. nitvah nredbe o kontroli uvoza premožav koks in briketov nredbo glede držav okuženih z rastlinskimi boleznimi pooblastitev osrednje uprave za p-sedovanje dela da izdajo poslovne knjižice za nekater kategorije delavcev in namešnece pravila o internatih rudarskih šol. Čin raznih šol in tečajev maksimiranje cen bombažev preji, popravke in sprem in dop v taks in prist. ora inliku in razne objave iz »Službenih novine«.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo oblačno s padavinami. Včeraj deževalo in snežilo v Ljubljani in Mariboru, deževal opa v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Splitu, Kumboru, Rabu in Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu in Kumboru 15, v Splitu in Dubrovniku 14, v Sarajevu 12, v Zagrebu 11, na Rabu 10, na Visu 9, v Ljubljani 6, v Mariboru 2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 750,2, temperatura je znašala 1,2, v Mariboru 0,0, v Zagrebu, Sarajevu in Visu 5, na Rabu 6, v Splitu 7, v Beogradu in Kumboru 9, v Dubrovniku 12.

— **Za četrt milijona zaplenjenega čaja.** Organi mestne trošarine v Subotici so prišli na sed velikemu tihotapstvu čaja. Zaplenili so 160 kg najfinejšega čaja, ki je bil najbrž vtihotapljen iz Rumunije. Vrednost zaplenjenega čaja znaša okrog četrt milijona.

— **Roparski umor.** V bližini savskega mostu v Zagrebu so našli težko ranjenega kočijaža Vinka Matina. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je pa drugi dan umrl. Preiskava je dognala, da je postal Martin žrtev roparske napada. Policija išče napadalce.

— **Samomor ali smrtna nesreča.** V četrtek zvečer so našli na železniškem tiru blizu kolodvorja Sava v Zagrebu moško truplo, v katerem so spoznali dijaka Alberta Guštava, sina železničarja Frana Guštava. Vse kaže, da gre za samomor, ni pa tudi izključena smrtna nesreča. Fant je bil star šele 16 let.

Iz Ljubljane

Krušne karte za marec

Krušne karte za marec dobe upravičenci samo do vstetega 8. marca pri tistih trgovcih, ki so jih zapisali v vprašalne pole. Po 8. marcu bo mogoče dobiti krušno karto samo se v izjemnih utemeljenih primerih, ker morajo trgovci preostale jim karte 9. marca že vrniti mestnemu preskrbovalnemu uradu ki jih spet mora oddati Prevodu. Podnajemniki in sestanovalci opozarjamo, da jih je preskrbovalni urad, kolikor je mogel ugotoviti imena njihovih gospodinj, sam uvrstil na vprašalne pole njihovih gospodinj in bodo dobili nakaznice na ime gospodinjne odnosno najemnika stanovanja. Tisti pa, pri katerih ni bilo mogoče ugotoviti gospodinjne dobe nakaznice na svoje ime pri trgovcu, ki so ga navedli v vprašalni poli.

Vsi prizadevi naj morebitne reklamacije osebno prijavijo mestnemu preskrbovalnemu uradu v Mesnem domu. II. nadstropje. Zaradi legitimiranja je treba uradno predložiti osebno legitimacijo, družinsko knjižico ali kako drugo zanesljivo listino sicer reklamacije ne bo mogoče upoštevati. Na vsak način morajo preskrbovalnemu uradu sporočiti ime trgovca, ki so ga navedli v vprašalni poli. Kdor bi hotel spremeniti trgovca, ker želi kupovati ali dobivati nakaznice za kruh in moko drugje ko dole, mora to vsaj 8 dni pred izdajo novih kart za prihodnji mesec naznaniti mestnemu preskrbovalnemu uradu v Mesnem domu. Tekom mesca se za isti mesec take spremembe ne bodo mogle upoštevati.

Napoved se opozarja prebivalstvu, da pripada vsaki osebi samo ena krušna nakaznica na mesec. Nepravilne izjave, napadni podatki ali prejem dveh nakaznic ter podobni prestopki bodo strogo kaznovani. Prav tako preskrbovalni urad zaradi kontrole krušne nakaznice za februar Pri tem se je pa ugotovilo, da so nekatere osebe za ta mesec dobile na podlagi napadnih podatkov po dve nakaznici za moko in kruh. Proti tem bo vložena kazenska prijava.

— **Izlet SPD na Veliko planino** bo v soboto in nedeljo 1. in 2. marca. Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 13.40, po prihodu v Kamnik ob 14.32 takoj nadaljevanje z avtomobusom do Stahovice ter mimo Sv. Primoža do koč na Veliki Planini, kamor bodo prispeli planinci smučarji okrog 18. V koči SPD na Veliki planini bo pripravljeno prenočišče. Nedelja je na razpolago za smučanje po prostornih smučiščih Velike planine. Popoldne sestop čez Malo planino proti Kranjskemu Raku ter do gostilne »Pri Jurčku« v Crni, kjer bo čakal avtomobil, ki bo pripeljal planince pravosledno v Kamnik, da se morejo vrniti v Ljubljano z večernim vlakom, ki odpelje iz Kamnika ob 20.05. Prijavit se je treba čimprej v društveni pisarni SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4/L. Sedanje snežne razmere na Veliki planini so prav

ugodne, zapadlo je okrog 20 cm pršica na 140 cm visoko snežno podlago.

— **Iz Umrlj so v Ljubljani od 14. do 20. t. m.:** Franc Lemut, 57 let, žandarmerijski narednik v p.; Marija Feguš, 74 let, zasebnica; Ivana Kos, roj. Krmeč, 85 let, zasebnica; Ivan Skalar, 27 let, plesarski pomočnik; Glince; Klara Viljemina Somariz, roj. Klingbeil, 77 let, vdova po urarju; Vojteh Albert Jeločnik, 57 let, tajnik Ljudske posojilnice; Marija Ločnikar, 83 let, hišnica; Franc Novak, 21 let, ključavničarski pomočnik; Alis Požar, 92 let, krojaški pomočnik; Alojzij Gačnik, 75 let, upokojenec tob. tov.; Pavel Jančar, 49 let, zvančnik drž. žel.; Zapiže; Matilda Ambrožič, 60 let, služkinja; Karol Batistič, 77 let, trgovci; Marjana Burgstaler, 85 let, delavka tob. tov. v p.; Marija Cajhen, sestra Amalberga, 60 let, usmiljena sestra sv. Vinc. Pav.; Antonija Ahadič, roj. Perko, 87 let, zasebnica; Marija Gerdnar, roj. Platiša, 54 let, žena nadpredvodnika drž. žel.; Matevž Orel, 64 let, uslužbenec drž. žel. v p.; Valentin Morgutti, 81 let, posestnik; Josip Kosmina, 56 let, višji policijski agent.

— **Otroški ringaraja** je pred duri v atenskih prostorih je vse živo. Požrtvalne oddelke so otvorile pravo delavni. Izdelujejo cvetice, metuljčke in klobočke, zavijajo vabljive ribice v skrivnostne zavojčke za ribolov, privrežujejo balončke. Na drugi strani pa vabi spretna Silva Danilova mlade umetnike, ki pojejo in rajajo, da jim drhte srčca. Vstopnice se dobe v predprodaji v Ortopedskem zavodu, Gosposka ulica 3, v nedeljo pa v Kazini pri blagajni. Vabimo k udeležbi. (—)

— **Maškarada Sokola I.** bo nočjo v vseh prostorih Sokolskega doma na Taboru. Pričetek ob 20. uri. Godba in ples v vseh prostorih. Konkurenca mask. Cene nizke. Rezerviranje miz v društveni pisarni od 15 do 19. za ložo je pristojbina 50 din, za mizo 15 din in traja rezerviranje do 20.30 »Ajax« jazz. Dostojne maske posebno vabljene.

— **IZ NA VSAKO MIZO LASKO PIVO:** — **Iz Zdrženje trgovcev v Ljubljani** sklicuje 60. redno letno skupščino za v ponedeljek dne 10. marca t. l. ob 19. uri v veliko dvorano Trgovskega doma. Dnevni red: Poročilo uprave, računski zaključek za leto 1940, poročilo nadzornega odbora, proračun za leto 1941, poročilo šolskega odbora, poročilo o gospodarsko-redakcijskem delu in Trgovskem listu, poročilo o delu odbora za zgradbo zavetišča za onemogle trgovce, poročilo o delu odbora. Pomoči ter volite vnašatelja odseka in sklepanje o obveznem zavarovanju za slučaj s rti, poročilo o socialnem zavarovanju trgovcev, predlog uprave o podelitvi častnega članstva, samostojni predlogi in slučajnosti. Če ob 19. uri ne bo navzočih zadostno število članov, se bo sklopalo o predmetih dnevnega reda 1. uri kasneje, to je ob 20. uri. Ker ob 19. uri ni pričakovati zadostne udeležbe, se otvori skupščina točno ob 20. uri. Samostojni predlogi se morajo vložiti pri upravi najkasneje 3 dni pred skupščino. Sklepni račun za leto 1940 in proračun za leto 1941 sta med uradnimi urami vsakemu članu v pisarni združenja na vpogled. Uprava.

— **Poročila sta se v trnovski župni cerkvi** g. inž. Franjo Stroj in g. inž. Minka Teršarova. Prišli sta bile nevesti oče ugledni trgovec Mirko Teršar in g. inž. Srečko Petrovič, prokurist in šef personalnega oddelka KID. Mlacomu paru želim obilo sreče. (—)

— **Združenje narodnih železničarjev** in prodajev, podružnica Ljubljana II priredi drevi ob 20. v glasbeni dvorani Sloge predavanje ob priliki 25letnice srbskega umu ka čez Albanjo »Albanska Golgota« v zvezi s skoptičnimi slikami. Opozorjamo na to zanimivo predavanje. Vabijeni vsi. Vstopnine ni. Predaval bo g. prof. Jože Jeras.

— **Iz Fotocelastične metode.** V Okrilju Društva inženjerjev v Ljubljani bo v sredo 26. t. m. ob 20. v društveni predavalnici v II. nadstropju Zvezde predaval g. univ. prof. dr. ing. Alojz Kralj o metodah za določevanje ravninskega stanja napetosti pri kompliciranih konstrukcijah, kjer enostavne računске metode ne zadostajo. Metoda je izredno važna za strojne elemente in za posebne oblike gradbenih, zlasti železobetonskih nosilcev.

— **Iz Gledališne mladine** pripravlja komedijo švicarskega pisatelja Pierre-a Carraux-a: »Gospodar teme«. Poslovenila Juš Rainer. K sodelovanju je p. t. m. enih nekaj mladih talentiranih igralcev, ki bodo pripravljeni da bo predstava res uspeša.

— **Alarmne zvonice** ki so namenjene po raznih krajih mesta za javljanje letalskih napadov prebivalstvu, zdaj preurejajo in jih bodo danes med 10 in 18. preizkušali, ali zanesljivo funkcionirajo. Če se torej danes letalske napade naznanjajoče alarmne sirene oglašajo, naj se občinstvo ne prestraši, ker ne bodo naznanjale nevarnosti.

— **Iz pekarskih zmagov** je mestni preskrbovalni urad dobil pritožbe, da nekatere pekarije se vedno odražajo kruh, posebno na žemlje, ne da bi od kupcev zahtevale krušne karte. Mestni preskrbovalni urad opozarja, da bi prisljeni vsakega pekarskega mojstra, ki bi tako kršil naredbo banske uprave o uvedbi uradnih nakaznic za kruh in moko, najstrožje kaznovati po členu 17 te naredbe.

— **Iz Vse vozne karte pri PUTNIKU** — **Iz »Bohemske večere«** gledaliških igralcev na pustni terek bo ves pester in nov po sporedu. Najboljši igralci in pevci našega gledališča bodo izvajali kuplete, ki so jih prav za to priliko pripravili gg. Stritar, S. Samec in Ježek-Milčinski, uglašil pa g. Zebre. Popevke iz Gregorčeve nove opere »Ljubezen naj živi« bodo prvi izvajane. Cesar, Skrbnišek, Peček in drugi bodo stali pred »Visokim sodnim dvorom«. Sever in Ježek-Milčinski bosta raportirala novo sodobno kroniko, zablastela bo svojevrstna Carmin ter akrobat na violini. Golovin z Bravničarjevo, Pilato z Moharjevo, Čarman z Buhovo se bodo vrteli, da bo veselje. Gge.: Heybalova Ribičeva, Kogejeva, Labčeva, Barbičeva, Polajnarjeva in gg.: Franci, Popov, Zupan, Lupša, Sancin B. in M. Dolničar, Anžlovar in Sladoljev bodo s svojimi kapelniki pripravili senzacije v 20. točkah sporeda. Vsi bodo pod vodstvom neusahljivega šaljivca Daneša. Vlog tega bogatega sporeda solidna pijača in cene — ruska vocka. — Odeon jazz — skratka večer veselja in pozabe. Začetek točno ob 20 pri Mikliču. Predprodaja v operni blagajni. Rezervirane vstopnice divnite do ponedeljka popoldne. 149—n

— **Iz Fojgelnje rešnici v obrat** in pristi bomo do zaključka, da so najlepše in najzabavnejše prireditve Sokola na Viču. Tudi drevi ob 20. bo »Smaragdna noč« viskega Sokola privlačila številne posetnike ne le z Viča, marveč tudi iz Ljubljane.

SOKOL LJUBLJANA-VIČ

Smaragdna noč

drevi ob 20. uri v sokolskem domu. — Vstopnina samo 10 dinarjev

Izvrstna godba, krasne dekoracije, solidne cene, neprisliljena zabava in še drugo bo dvignilo veselo karnevalsko razpoloženje. Kraljica Smaragdne noči bo prejela lepo darilo. Mize se bodo rezervirale samo do 21. ure, potem se bodo oddale drugim gostom. Drevi vsi na veselo karnevalsko ranjanje v sokolski dom na Viču! Trnavjska zveza zelo ugodna 150—n

— **Iz Divjačina, zametna črna, mostarska žilavka, dalmatinsko vino** 15 din. Gostilna Lovšina.

— **Iz Sokol II** priredi na pustno soboto maškarado v domu v Trnovem. Poskrbite, da bo dobro in po ceni jedajo in pijačo. Maske dobrodošle. Uprava.

— **Trgovci iz sreza Ljubljana-okolica** dobe nakaznice za sladkor pri sreskem načelstvu, Hrenova ulica soba št. 12. Združene trgovce za srez Ljubljana-okolica

— **Pedagoško društvo** priredi v ponedeljek 24. t. m. predavanje g. dr. Vinka Brumna o temu »Pedagoški pomen tujih kultur« ob 18 uri v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Vstopnine ni.

— **Iz Gostilna Martine, Zgornja Siska.** Jutri ples! Zabava! Vabj. ZSK Hermes! 153—n

Iz Škofje Loke

— **Narodno zavedno delavstvo** si ustanavlja svojo strokovno organizacijo. Ustanovni občni zbor Narodne strokovne zveze, podružnice v Škofji Loki, bo v nedeljo 23. t. m. ob 11 v restavracijskih prostorih Pri Otetu. Poleg ostalih točk je na dnevnem redu poročilo delegata osrednjega odbora o pomenu delavske organizacije. Vse zavedne delavce in delavke vabimo, da se tega občnega zbora gotovo udeležijo in s tem pripomorejo k ustanovitvi prepotrebne organizacije narodno zavednega delavstva v Škofji Loki.

Z Jesenic

— **Starokatoliška služba božja** bo v nedeljo 23. t. m. v Delavskem domu ob 9. dopoldne. Cerkevni govor bo: »Pogum v trpljenju«.

— **Zvčni kino** Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. zv. (v nedeljo tudi ob 3. pop.) nadvse zabaven vefilm »Anton Zadrnja«. V gl. vlogi Hans Moser. Med dodatki tudi kulturni film in vojni tehnik. Sledi za pustni terek: »V levjih krempeljih«.

Iz Trebnjega

— **Voda Vomergerjeva komedija** v 3 dejanjih, bo razveseljevala staro in mlado v nedeljo popoldne v »Domu«. Čisti dobček je namenjen v korist zimske pomoči Vabijeni!

— **Predpust gre h kraju.** Letošnji sicer razmeroma dolg predpust gre h kraju. Se nekaj dni bo bomo v postu. Predpustna in postna doba pa se letos pri nas ne bosta razlikovali. Običajnih predpustnih prireditev letos ni bilo in predpustnega veselja časa niti opazili nismo. Le naše sokolsko društvo priredi drevi običajno maškarado, za katero je po vsem Dolenjskem veliko zanimanje. Prireditve, katere čisti dobček je namenjen za naše siromašne bo na »Sokolskem marofu«. Sokol bo pripravil vsem nekaj prijetnih igr zabave, na drugi strani pa bodo še prijetnejše iznenadeni naši revni, ki bodo še ponovno prejeli izdatno sokolsko podporo. Se z druge strani je letošnji predpust omevne vreden. Prejšnja leta v našem okraju skoro ni bilo dneva brez »balaša«. Iz vsaki v vas in iz sosese v sosese so prepeljali na okrašenih vozovozih nevestino balo. Vmes pa vriskanje veselih fantov ter hreščeti zvoki harmonik. Ob zgodnjih jutranjih urah, nekateri pa tudi dopoldne, da jih je videlo pol fare so prihajali ženi in neveste k poroki. Vsako leto jih je bilo precej. Letos pa, menda tudi v znamenju časa, ali pa nimajo korajže fantje ali dekleta, prvi in slednje vale krivdo drug na drugega, se ni ojunail razen dveh parov še nobeden, četudi je bilo kandidatov za ženitev in možitev na pretek. Le kam se bodo vsi ti poskrili na pepelnico, ko jim neizprosn Kurent pripravljiva veselo presenečenje v obliki — ploha...

— **Boben pole.** Te dni je uvedla davčna uprava prisilno izterjanje vseh davčnih zaostankov naših davkoplačevalcev, ki so ostali dolžni za davke lanske in še prejšnja leta. V občino je bil odposlan poseben davčni izterjevalec, ki se oglašja od hiše do hiše in terjaja. Prav malo jih je, ki so zmogli davčni zaostanek poravnati takoj na roke izterjevalca. Večina jih da nekaj na račun, mnogi pa ne zmorejo niti prebite pare. Taki so slučajni zlasti pri revnejših. V vseh teh primerih jim je zarubljena živina ali kaj drugega. Tako nastajajo še stroški, ki so dostikrat zelo občutni, posebno za male davkoplačevalce. V kolikor davčni izterjevalec ne uspe s tem načinom izterjevanja prodajajo zarubljene predmete kasneje na javni dražbi.

Živilski trg

Ljubljana, 22. februarja
Na račun toplih prejšnjih dni, ko je bilo že na vseh vrstovih kopno, je bil danes trg še dobro založen z domačo zelenjavo. Toda prodajalke so začele takoj računati, da bo novi sneg morda obležal ter da bi kazal podražiti motovilec in špinačo. Trg je bil danes v primeri s povpraševanjem po blagu dovolj dobro založen.

Precej živahno je bilo pri mesarskih stojnicah, kjer so se gospodinjje zalegale z mesom za jutri. Niso namreč pozabile, da je jutri pustna nedelja. Toda mnoge gospodinjje so povpraševale predvsem po slanini. Nekatero so prišle na trg že, ko so mesarji šele prihajali; upale so, da bodo dobile slanino če bodo prišle prve. Slanine pa še vedno ni. Baje je treba slanino naročiti pri mesarju najmanj dan prej, če jo hoče kupiti, a je tedaj ni zanesljivo, da jo bo dobil. Meščani pravijo, da bo letos prišla povsem do veljave tista stara ljudska pesem, ki jo pojo na pustno nedeljo: ...lan' sem bil špeha sit, letos pa zela...

Živilski trg

Ljubljana, 22. februarja
Na račun toplih prejšnjih dni, ko je bilo že na vseh vrstovih kopno, je bil danes trg še dobro založen z domačo zelenjavo. Toda prodajalke so začele takoj računati, da bo novi sneg morda obležal ter da bi kazal podražiti motovilec in špinačo. Trg je bil danes v primeri s povpraševanjem po blagu dovolj dobro založen.

Precej živahno je bilo pri mesarskih stojnicah, kjer so se gospodinjje zalegale z mesom za jutri. Niso namreč pozabile, da je jutri pustna nedelja. Toda mnoge gospodinjje so povpraševale predvsem po slanini. Nekatero so prišle na trg že, ko so mesarji šele prihajali; upale so, da bodo dobile slanino če bodo prišle prve. Slanine pa še vedno ni. Baje je treba slanino naročiti pri mesarju najmanj dan prej, če jo hoče kupiti, a je tedaj ni zanesljivo, da jo bo dobil. Meščani pravijo, da bo letos prišla povsem do veljave tista stara ljudska pesem, ki jo pojo na pustno nedeljo: ...lan' sem bil špeha sit, letos pa zela...

Živilski trg

Ljubljana, 22. februarja
Na račun toplih prejšnjih dni, ko je bilo že na vseh vrstovih kopno, je bil danes trg še dobro založen z domačo zelenjavo. Toda prodajalke so začele takoj računati, da bo novi sneg morda obležal ter da bi kazal podražiti motovilec in špinačo. Trg je bil danes v primeri s povpraševanjem po blagu dovolj dobro založen.

Precej živahno je bilo pri mesarskih stojnicah, kjer so se gospodinjje zalegale z mesom za jutri. Niso namreč pozabile, da je jutri pustna nedelja. Toda mnoge gospodinjje so povpraševale predvsem po slanini. Nekatero so prišle na trg že, ko so mesarji šele prihajali; upale so, da bodo dobile slanino če bodo prišle prve. Slanine pa še vedno ni. Baje je treba slanino naročiti pri mesarju najmanj dan prej, če jo hoče kupiti, a je tedaj ni zanesljivo, da jo bo dobil. Meščani pravijo, da bo letos prišla povsem do veljave tista stara ljudska pesem, ki jo pojo na pustno nedeljo: ...lan' sem bil špeha sit, letos pa zela...

Branjevci so bili zelo dobro založeni z uvoženo zelenjavo. Posebno mnogo je cvetače, ki jo v splošnem prodajajo po 7 din kg. Precej gredo v denar oranže ki letos niso mnogo dražje kakor lani. Uvožena solata pa je pri branjevcih zdaj še celo malo cenejša kakor med lanskim hudc zimom. Precej lepo dobite že po 10 din kg.

Danes je bilo precej zanimanje za živo peutnino, menda zaradi jutrišnjega »narodnega praznika«. Perutnine ni bilo mnogo, ker mnoge kmetice niso prišle v Ljubljano zaradi slabega vremena. Jajca so se še malo pocenila. Danes so bila že po dinarju nekoliko drobnejša, v splošnem so jih pa prodajali po 8 do 10 do 10 din ali po 1.25 din za kos.

Skoraj vsako jutro je naval pri stojnicah, kjer prodajajo pod firmo mestne aprovizacije krompir in fižol. Kmetice pa ne dovažajo skoraj nič več krompirja.

Naše gledališče

D R A M A

Začetek ob 20 uri
Sobota, 22.: Sesto nadstropje. Izven.
Nedelja, 23.: ob 15 uri Sneguljčica. Mladinska predstava Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20 uri Cigani. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ponedeljek, 24. februarja: Protekcija. Premiera. Red premierski

— **»Protekcija«** je naslov Nušičeve petdesetjanske veseljare. Dejanje se godi v današnjih časih v Beogradu.

O P E R A

Začetek ob 20 uri
Sobota, 22.: Tri stare škatle. Opereta. Premiera. Izven.
Nedelja, 23.: ob 15. uri Pri belem konjčku. Izven. Znižane

Velika revija gorenjskih smučarjev

Gorenjska zimskosportna podzveza priredi 1. in 2. marca v Mojstrani IV. izlet gorenjskih smučarjev

Jesenice, 21. febr.

Podzvezna prvenstva

Gorenjska zimsko sportna podzveza na Jesenicah razpisuje ob priliki 4. izleta gorenjskih smučarjev v Dovje - Mojstrani dne 1. in 2. marca 1941 sledeče podzvezna prvenstva in sicer:

prvenstvo v norveški kombinaciji (tek, skoki);

mladinsko podzvezno prvenstvo v tekah na 8 km, 5 km, 3 km;

mladinsko prvenstvo v skokih;

mladinsko prvenstvo v slalomu;

damsko prvenstvo v slalomu.

SOBOTA: dne 1. marca 1941 ob 16. uri popoldne smuški tek na 18 km z nastopom za Simencem in ciljem za Pucom v Mojstrani. Proga poteka proti Radovni v višinsko razliko cca 200 m. Tek se ocenjuje za kombinacijo in posamično.

NEDELJA: dne 2. marca 1941 ob 10. uri pričetek tekovanja v smuških likih za mladino na Rupah. Nastopno mesto Goreljce, cilj na Rupah. Dolžina proge cca 600 m z višinsko razliko 250 m. — Ob 10. uri pričetek tekovanja v smuških likih za dame na istem terenu kot za mladino. — Ob 10. uri pričetek tekovanja za mladinske teke na 8 km, 5 km, 3 km. Nastopno mesto nad Pucom. Proga poteka proti Savskemu mostu na Mlake ob obronkih gozda nazaj. Nastopna mesta in cilji za vse teke so na istem mestu. — Ob 14. uri pričetek tekovanja v smuških skokih za podzvezno prvenstvo v norveškem sestavljenem tekovanju, posameznih skokih ter mladinskem podzveznem prvenstvu.

SPILOŠNA DOLOČILA: Pravico nastopa imajo vsi verificirani tekmovalci zvez, za prvenstvo podzveze pa tekmujejo samo Gorenjci, ostali tekmujejo izven konkurence. Vsa tekmovalca nastopa na svojo odgovornost. Tekmuje se po pravilniku ZSSJ in pravilih SZSZ.

Vsak prijavljenec lahko tekmuje za sestavljen tekmovalni ali pa samo za solo tek, solo skoke, vendar mora to njegov klub na prijavnici točno označiti. Prijava na predpisanih tiskovinah je poslata do 23. februarja t. l. do 12. ure na naslov GZSP — Jesenice. Na zakasnele prijave se ne bomo ozirali. Prijavnine ni.

Zrebanje nastopnih številk v petek 27. februarja ob 19. uri v zvezini pisarni na Jesenicah.

Objava doseženih uspehov in razdelitev daril bo za vsa tekmovalca v nedeljo dne 2. marca pred hotelom Triglav ob 18. uri.

DARILA: Prvi trije v vsaki disciplini prejmejo častna ali praktična darila. Prav tako prejmejo darila prvi trije zmagovalci norveške kombinacije.

OCENJEVANJE najboljšega kluba: Poleg cene posameznih tekmovalcev v razpisanih tekmovalnih se bo ocenil in nagradil najboljši klub GZSP, ki bo s svojimi sodelujočimi tekmovalci dosegel najboljše rezultate po točkanju 5, 4, 3, 2, 1 v vseh disciplinah.

Določila za udeležence

Vsi tekmovalci in udeleženci se naprošajo, da se glede prehrane in prenočitve obračajo pravočasno na Smučarski klub Dovje - Mojstrana. Prenosnice v Dovje - Mojstrani je maksimirano na din 15.—. Prehrana s tremi obroki na din 33.—.

Zbor vseh tekmovalcev je v soboto dne 1. marca po prihodu popoldanske vlaka pred postajo Dovje - Mojstrana, odkoder po povorki z godbo na odprto mesto pred hotelom Triglav, kjer bo ob 15.30 veličastna otvoritev izleta z dviganjem državne zastave. Povorka se morajo brezpogojno udeležiti vsi tekmovalci.

Izletna pisarna se nahaja v občinskem domu v Mojstrani in bo poslovala v soboto in nedeljo 1. in 2. marca. Reditelski in sanitetni službo bodo opravljali gasilci.

Vstopnina k skakalnim tekmam din 5.—. Vsi gorenjski klubi se pozivajo, da pošljejo vse svoje tekmovalce na 4. izlet v Mojstrano. Četrty praznik gorenjskih smučarjev naj po svojem značaju ne zaostaja za izleti v Bohinju, Kranjski gori in Trzinu.

Zveze z vlaki so ugodne.

Vsem klubom, društvom in odsekom je za dneve 1. in 2. marca zabranjena izvedba kakršnekoli zimskosportne prireditve na teritoriji GZSP.

Pokroviteljstvo in vodstvo

Za prevzem pokroviteljstva nad tem izletom je podzveza zaprosila brigadnega generala G. Mihajla Lukiča komandanta planinske brigade in predsednika Slovenske zimskosportne zveze mr. ph. Jožeta Zabkarja. V častno predsedstvo pa gg. Janša Viktorja, župana občine Dovje - Mojstrana, dr. Zizka Cirila, ravnatelja TPZ, Ljubljana, Cirila Majcna, predsednika gostilniškega odseka TOI, Badjura Rudolfa, kapetana Dane Radakovića, Budineka Vojteha, župana občine Kranjska gora, Minco Zupana Rabičeva, dr. Lapajnet Staneta, predsednika SK Ilirije, župana Josipa, častnega predsednika GZSP in Božiča Al. predsednika SK Bratsva in Savinjska St. predsednika FO. Predsedstvo izleta tvorijo: Jože Cinkovic, predsednik GZSP ter vsi predsedniki gorenjskih klubov društev in odsekov.

Vodstvo izleta in tehnični odbor tvorijo člani upravnega odbora podzveze in Smučarskega kluba Dovje Mojstrana.

Četniška krstna slava

Ljubljana, 22. februarja

Ob lepi in številni udeležbi so slavili v nedeljo četniški svojo krstno slavo. Poleg komandanta štaba utrjevanja podpolkovnika G. Čubalića kot zastopnika so bili zastopniki tudi vojni dobrovoljci, Legija koroskih borcev, krajevne organizacije koroskih borcev, rezervni oficirji, rezervni podoficirji, Jadranska straža, Kolo jugoslovanskih sester, zastopnik g. Čotar in drugi.

Kmalu po 9. ko je vojaška godba 40. pešpola odigrala državno himno, je poslevo vodil podpredsednik Edvard Roš otvoril slavnost, nakar je pravoslavni svečenik Bogdan Matković opravil obred rezanja kolača, nato pa se s svojim govorom poveljal slavnosti. Sledil je govor Edvarda Roša o pomenu četništva nekdanj in sedaj. Spomnil se je onih prvih četašev, ki so se leta 1804 v Orašcu prvič dvignili in zgrabili za orožje v boju za svobodo. Niso se ustrašili nobenih žrtev, ampak so kot zaščitniki svobode junaka in s samozatajevanjem molžali ter junaka padali v svetlečnem ognju. Vsi Srbi so bili haiduki in junaki, ki so po planinah prežali na sovražnika, ali pa so zagrabili za orožje takrat, ko je pretila nevarnost njegovemu selu. Čeprav so bile velike njihove žrtve, so pogumno vztrajali v boju za svobodo svojega naroda, žena in otrok. In kakor so se četniki nekdanj borili, tako se moramo boriti in vztrajati tudi sedaj, kajti Jugoslavi smo rojeni za suženstvo. Vedno moramo biti pripravljeni, da zadoni bojna pesem in nas pozove naš vrhovni poglavar kralj Peter II., ki je naš krvi, da bomo svojo domovino in svobodo. Kakor je bila slavna četniška preteklost, tako mora biti tudi bodočnost, če bo jak četniški duh še v bodoče jedro naše samobrambe sile. Mi četniki se ne umaknemo z zaščitne poti kljub ogromni premoči, ker hočemo in moramo doseči, da bo naša država velika, močna in slavna pod našimi Karadjordjević - kraljem Petrom II.

Ko je vojaška godba odigrala četniško himno, so sledile navdušene deklamacije. Neustrašeno je deklamiral Anton Borin »Našemu mlademu kralju, Tanja Masle »Domovini in Ferdo Zazijal »Četniška krstna slava.

Nato je govoril Ludovik Stanko o četnikih in četništvu, nedeljivi Jugoslaviji, poudarjaljo, da gremo in bomo šli četniki tudi v bodoče neustrašeno naprej proti našemu cilju za veliko in zedinjeno Jugoslavijo.

Sledila je še recitacija M. I. »V boj za svobodo domovine, nakar so Kompare, Borut Masle in Borin deklamirali »Braje, združimo se!.

Krona vsemu je bila pesem »Materi Jugoslavije, ki sta jo peli Tanja M. »le in Sonja Kobal ter privabil z njo marsikateremu solze v oči, za kar sta želi največje pohvale.

Godba, ki je neumorno za vsako točko zaigrala primerno nacionalno pesem, je zaigrala še »Kolo«, nakar je poslevo vodil podpredsednik Roš zaključil lepo svečanost.

Iz Celja

— Sreški odbor Rdečega križa v Celju je imel v sredo zvečer občni zbor, na katerem je podal obračun svojega poživovalnega in izredno uspešnega človekoljubnega udejstvovanja v preteklem poslovnem letu. Soglasno je bil izvoljen dosednji odbor s predsednikom g. dr. Jurom Hrašovcem na čelu. Predsednik je na občnem zboru tudi sporočil, da je glavni odbor odlikoval zaslužne odbornike sreskega odbora RK v Celju, primarija dr. Ivana Raišpa, dr. Jakoba Rebernika, dr. Drago Hočevarja in dr. Ivana Podpečana v znak priznanja za njihovo poživovalno delo za RK s srebrnimi svetinjami RK. Predsednik je po občnem zboru izročil odlikovancem odlikovanja in diplome.

— Širša seja zastopnikov vseh celjskih nameštenskih organizacij je bila v sredo zvečer v hotelu »Evropa«. Seja, ki jo je sklical celjski akcijski odbor, je bila dobro obiskana. Na dnevnem redu je bilo poročilo o akciji privatnih nameštencev za uveljavljanje banske uredbe o draginskih dokladah za privatne nameščenice in o zbiranju za to potrebni 51 odstotkov podpisov vseh privatnih nameštencev. V Celju so zbrali do sedaj nad 300 podpisov. Na seji so številni nameštenci prevzeli nalogo, da zberejo čim več podpisov med celjskimi privatnimi nameščenici in jim predložijo važnost te akcije.

— Ljudsko vseučilišče. V ponedeljek 24. t. m. ob 20. uri predaval umetnostni zgodovinar prof. dr. Fran Šijanec iz Celja o temi »Slovenščajstsko baročno slikarstvo«. Opozorjamo na to zanimivo predavanje, ki ga bodo pojasnjevale številne skloptične slike.

— Tečaj za mojstrske izpite se prične v sredo 26. t. m. ob 19. uri v Obrtnem domu v Celju. Priredi ga celjska poslovalnica zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI.

— Samarijanski tečaj za gasilce se prične v petek 28. t. m. ob 19. uri v Gasilskem domu v Celju. Predavala bosta dr. Podpečan in dr. Kozin.

— Sokolsko društvo Celje-matica priredi v nedeljo 25. t. m. ob 15. uri veliki dvorani Narodnega doma pustno rajanje za sokolsko dečo.

— Razbojniški napad. Ko se je delavka Frančiška Kožuhova z Vrh pri Teharju vračala zvečer domov, jo je na poti blizu doma napadel neznan možki, ji iztrgal ročno torbico s 600 din iz izginil. Orožniki so sedaj ugotovili, da je izvršil zločin 31-letni Franc Pogelšek, delavec brez stalnega bivališča. Pogelška so aretirali in izročili sodišču.

— Stekel pes iz Slivnice se je priklatil v četrtke dopoldne v Celje. Tu so ga kmalu ujeli in pokončali. Kolikor je znano, ni v mestu nikogar ogrizel.

— Cestna mizerja. Ze nekaj dni pokriva nekatere celjske ceste in ulice ter hodnike za pešce blatna brozga, ki spravlja voznike in pešce v hudo nevoljo. Čudimo se, da se ne najde nihče, ki bi se pobrigal za to zavedo in poskrbel za odstranitev teh kričeh in nepotrebnih nedostatkov. Rekord sta dosegla menda Mariborska cesta in novi hodnik za pešce ob tej cesti. Kakor po cesti, se tudi po hodniku pretaka blato in voda ter povzroča nešteti pešcem, ki hodijo tod, pravačo muko in pa škodo na obutvi in obleki. Mestni svet je sklenil, da bo občina skrbela za čiščenje in vzdrževanje novega hodnika za pešce, toda tega sklepa iz nerazumljivih razlogov še vedno ne izvaja. Vprava neprehodna pa je cesta na križišču Mariborske ceste in Aškercove ulice. Tam je toliko blata, da bi se sramovali tudi v zadnji hribovski vasi. Ali pa so morda vse te nevednosti nova pridobitev Velikega Celja, ki ima že toliko specialitet?

— Gostovanje celjskih šahistov v Budimpešti. Na povabilo »Pesti Hirlapa« priredi Celjski šahovski klub o Veliki noči izlet v Budimpešto, kjer bo igral prijateljsko tekmo z budimpeštanskimi šahisti na 20 deskah. Celjani si bodo ob tej priliki ogledali tudi razstavo jugoslovanskih slikarjev. Budimpeštanski šahisti bodo najbrž o binokostih vrnili obisk celjskim šahistom in igrali revanšo tekmo v Celju.

— Na glavnem turnirju Celjskega šahovskega kluba, ki je bil te dni zaključen, si je priboril prvenstvo dosedanjih prvak Slavko Ciljan z vsemi 9 točkami. Ker je to že njegova tretja zaporedna zmaga na glavnem turnirju CSK, je prešlo prehodno darilo, kip »Delo«, v njegovo trajno last. Ostali rezultati so naslednji: inž. Srečo Sajovic 6 in pol, Josip Grašar 6, prof. Tavčar 5 in pol, Mirko Fajš in Josip Schneider po 5, Rupar 3, dr. Cerin 2 in pol, Mirnik 2, Pleteršnik 2 točke.

— Šahovski klub Gaberje. Splošnega turnirja se udeležuje 14 igralcev. Stanje po 4. kolu je naslednje: Golja 4, F. Csörgő in Mirnik 3 (1), E. Csörgő in Habensz 3, F. Schneider 2 (1), Pukmajster 2, Debenjak 1 in pol, Verčkovnik 1 (1), Domajnko in Hajfinger 1, Kompan pol, Urh 0 (2), Rajšek 0 točk.

— Pri moziški koči na Golteh so snežne razmere za smučanje zelo ugodne. Na snežno podlago, ki meri nad 1 m, je zapadlo v zadnjih dneh še okrog 20 cm prašica. Vreme je milo in prijetno, temperatura se suče okrog 2 stopinj pod ničlo. Ker je v nižjih legah zmanjkalo snega, prihaja sedaj smučarji v večjem številu na Golte, da izkoristijo ugodno smuko.

— Razmere na delovnem trgu. Pri celjski borzi dela se je od 11. do 20. t. m. na novo prijavilo 162 brezposelnih, delo je bilo ponujeno za 30 oseb, posredovanj je bilo 15, odpotovalo je 19, odpadlo 69 oseb. Dne 20. t. m. je ostalo v evidenci 1533 brezposelnih (1257 moških in 276 žensk) nasproti 1474 (1227 moških in 247 žensk) dne 10. t. m. Delo dobijo 4 hlapi, po 1 žagar, delavec in kravar, 3 kmečkih dekel, 5 privatnih kuharic, 3 služkinje, 2 postrežnici ter po 1 gostilniška služkinja in natakarica.

— Omamljen od strupa se je ponesrečil. Ko je bil 32-letni rudar Martin Lenard iz Trbovelj v četrtke v neki gostilni blizu Zidanega mosta, mu je nekdo nasul strupa v kozarec. Lenard je popil vino in se napotil proti domu. Spotoma ga je strup omamlil in Lenard se je zgrudil. Padel je tako nesrečno, da je dobil hude poškodbe na glavi in desni roki. Prepeljali so ga v celjsko bolnico.

— V celjski bolnici sta umrla v petek 35-letni skladiški delavec Benjamin Lukež iz Kubičeve pri Sušaku in 68-letni, v Zetale pri Rogatcu pristojni Urban Černež.

šek, dninar brez stalnega bivališča. V Trnovljah pri Celju je umrl 62-letni preužitkar Valentin Pohajč.

— Zdravniško dežurno službo za člano OUZD in svojice bo imel v nedeljo 23. t. m. zdravnik dr. Drago Hočevar v Kolenčevi ulici.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11			12		13		
14			15		16		17
		18			19		
20							
21		22					23
24	25		26				27
28		29			30		
31			32		33		
34					35		

Pomen besed

Vodoravno: 1. levi pritok Donave, 5. svetopisemska oseba, 9. bog vojne, 10. krma, 11. vladar, 13. guba na vodi, 14. veznik, 15. veznik, 17. kem. znak za prvo, 18. številnik, 20. županičeva pesnitev, 22. pamet, 24. glasbena nota, 26. predpotopna žival, 27. kazalni znamenje, 28. poljski pridelek, 30. obrtnik, 31. planet, 33. vsakdanje opravilo, 34. reka v Črni gori, 35. domača žival.

Navpično: 1. rimski zgodovinar, 2. azijska država, 3. vrsta jastreba, 4. glasbena nota, 5. kvarta, 6. slovenski pisatelj, 7. azijska država, 8. orientalski bog, katerega so darovali ljudi, 12. Gogoljeva komedija, 15. oseba iz opere »Prodana nevesta«, 16. vrsta uganke, 18. pospešen tek, 19. krajevni prislov, 21. prvi nastop, 23. pišč, 25. desni pritok Save, 27. domača žival, 29. zabavišče, 30. domača žival, 32. predlog, 33. predlog.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodoravno: 1. Krok, 4. kolik, 7. Nefud, 9. ep, 11. rak, 12. ko, 13. tat, 14. nat, 15. Al (aluminij), 16. Tasilo, 18. analiza, 20. etamin, 21. ml, 23. pišč, 24. car, 25. in, 26. dos, 28. se, 29. mamut, 31. Agen, 32. Kepa.

Navpično: 1. Kreta, 2. on, 3. ker, 4. Kuk, 5. od, 6. Kloto, 8. fatalizm, 10. palatin, 12. Kalamas, 14. niz, 16. tam, 17. sin, 19. naš, 20. epika, 22. Irena, 26. dan, 27. Suk, 29. me, 30. te.

Radioprogram

Nedelja, 23. februarja

8: Jutranji pozdrav. — 8.15: Operni trio. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (g. dr. Ignacij Lenček). — 10: Hrvatske pesni (plošče). — 10.15: Radijski salonski orkester (vodi V. Novak). — 11: Valček in polke (plošče). — 11.45: Koroske pesmi v harm. Luke Kramolca, poje sekstet »Javornik«. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Bodimo dobre volje! (Duet Jožek & Ježek in radijski orkester). — 17: Nevarnosti in zatiranje pasje stekline (g. dr. šime Zibert). — 17.30: Veselo popoldne: Gorenjski trio (samospeli g. J. Ahčič), vmes plošče. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Slovenska ura: Arnost Adamič: Blaž Kocen ob 120letnici rojstva. Življenjska zvočna igra (člani radijske igralne družine). — 20.30: Godba 40. pp. Triglavskega. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za razvedrilo igra radijski orkester.

Ponedeljek, 24. februarja

7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12: Nekatj poskočnih (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Nacionalni spored (radijski orkester). — 14: Poročila, objave. — 17.30: Radijski orkester. — 18.10: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Breclj). — 18.30: Plošče. — 18.40: Vsa koleten razvoj prirode (II. del; g. prof. A. Moder). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nac. ura: Zagreb govori. — 19.40: Plošče. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Rezervirano za prenos. — 22: Napovedi, poročila.

Torek, 25. februarja

7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12: Po domače (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Slovenski napavi. Poje g. Tone Petrovič in radijski orkester. — 14: Napovedi, poročila. — 14.15: Šolska ura: Pojdimo po naših vaseh mal za šalo in za smeh (ga. Julija Čuček) do 15. ure. — 17.30: Za odlič: dueti harmonika (brata Goloba), vmes godba na pihala (plošče). — 18.40: Notranje zmede v Rusiji zač. XVII. stol. (g. Fr. Terseglav). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nac. ura: Pesem slovenske Matice med Jugoslavanji (predava g. Mahkota), zbor Glasbna Matice poje: Gallus: Laus et perennis gloria; Hubad: Je pa davi slanica padla; Lajovic: Zeleni Jurij. — 19.40: Plošče. — 19.50: Gospodarski pregled (g. Drago Potočnik). — 20: Včasih je lušno bilo, zdaj pa ni več tako... — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Ga. Olga Petrov poje argentinski tango ob spremljevanju orkestra.

Sreda, 26. februarja

7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12: Iz češke orkestralne glasbe (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Godalni kvartet (g. St. Marin, K. Burger, Avg. Ivancić, G. Müller). — 14: Napovedi, poročila. — 17.30: Prehujši in melodije (plošče). — 18: Mladinska ura. — 18.40: Razlika med značaj (g. dr. Stanko Gogala). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Vojška oddaja. — 19.55: Plošče. — 20: Ur Dvofakovih komornih skladb. — 21: Balajala (plošče). — 21.15: Pevski koncert g. Corrie Kopman-Eerens (kontraalt) ob spremljevanju klavirja (g. prof. M. Lipovšek).

Papir je plačal z jurji

Kako je nasel lahko Dolenjec, ki je hotel dobro zaslužiti z vrednostnimi papirji

Novo mesto, 20. februarja

Odkar prodaja kruha in moke nipošta in dobiš oboje le proti nakaznicam, imaš vtis, da živimo zopet v času, ko so se ljudje s težavo borili za obstoj. V onih težkih dneh, ko je bilo vse življenje samo na karše, so prišli ljudje na vsakovrstne ideje — dobre pa tudi slabe. Najpoddnejša ideja je imelo tihotapstvo, ki je nekaterim donosalo lepe dobičke. Ljudje so tedaj tvegali vse. Tihotapstvo se ni razvilo samo z življenjskimi potrebščinami, živino, usnjem in blagom, temveč v veliki meri tudi z ostalimi predmeti, ki so donosali ljudem lepe denarce. Zelo donosno je bilo tudi tihotapstvo valut in tobaka. Zlasti v prvih povojnih dneh je cvetelo verižništvo z valutami in tobakom, ki je prodajal za več 100% dražje od osnovne cene v Zagrebu, Sušaku, Trstu in druge kraje.

Prejšnjo veliko vlogo iz teh časov pa je sedaj prevzel donosni saharin, s katerim se trguje že kar na debelo. Tudi kupčije s tujnimi valutami se vedno bolj množijo. O tej zadevi bi vedel marsikaj povedati ugleden mož iz naše okolice, katerega gotovo še danes zaboli glava, če se spomni na svojo čudno kupčijo, ki jo je napravil v Ljubljani. Podjetni Dolenjec je dobil v nakup lepo število tujih valut in ameriških čekov. Prodajalec, ki je našel na našega moža, je takoj uvidel, da bi se dalo dobro zaslužiti, če bi se njegova kupčija posredila. S prodajalcem se je kupec hitro pogodil za ceno in kupčija je bila hitro sklenjena. Dolenjec, ki sreči ni imel pri sebi vse kupne vsote in je dal na račun samo

par jurjev, ki jih je prodajalec z velikim zadovoljstvom spraval v žep, dočim je kupec z istimi obetki krenil k Figovcu, da dobro kupčijo zalije s pristnim štajercem. Po prihodu domov je mož ponovno vzel v roke svinčnik in izračunal svoj ponovni dobiček, ki ga bo imel z nadaljnjo prodajo valut. Imel je kupca, ki mu bo masno plačal razliko v ceni. Že pri prvem srečanju je prišlo do kupčije, odnosno do razgovora, ki so se nanašali na prodajo vrednostnih papirjev. Naposled je bila kupčija tudi sklenjena za lepe denarce.

Čez nekaj dni pa je prodajalec prejel od kupca, prijazno vabilce, naj se zgledi pri njem v važni zadevi. Misleč, da gre za nadaljno kupčijo, se je vesel odzval vabilu. Na veliko presenečenje pa je mož zvedel, da vrednostni papirji, ki jih je prodal, nimajo nobene vrednosti in da so čisto navaden falzifikat. Mož ni preostalo nič drugega, nego da je vrnil denar za prodane falzifikate, s katerimi jo je tudi sam ves poparjen mahnil težkih korakov k prvemu prodajalcu v Ljubljano, kjer je bil kupil falzifikat. Kakor zakleto! V mestu ni mogel nikjer najti veržnika z vrednotami in tudi nihče ga ni poznal.

Konec zgodbe je bil ta, da je bil mož, ki je hrepenel po velikem in še dvojnem dobičku — grdo oseparjen za svoj denar, za katerega je prejel kose modrega papirja z brezpomembnimi podpisli. Vendar v tolažbo vsem enakim navidezem naj bo, da je to ena sama cvetka, odnosno značilna slika sedanjega časa, ko se je pričelo zopet vse, sukati okrog zlatega teleta.

Janez in njegova Ančka

Mahnul je malo okrog sebe, ker so ga izzivali

Ljubljana, 22. februarja

Ko je stopil stražnik v gostilno, je stal hrust Janez R. sredi sobe ves razgret in suval od sebe srednje močnega fanta, ki mu je lezel pod kolena z desno nogo, z levo roko pa je vrtel, držeč ga za hlače skoro enako velikega mustačarja, kakor je bil sam in ga treščil med stole in mize, ki so se prevrnile s silnim truščem in kot ter stisnile k steni nekaj mirnejših pivcev. V gostilni je nastal neznačni trušč, ki ga je spremljalo kričanje preplašenih žensk in žvenket po tleh padajočih kozarcev ter steklenic. Gostilničar je begal po sobi in vzklikal ves bled v obraz: »Vse mi bodo razbili! Kozarec so mi že. Mize so skoro že vse na tleh. Kje pa sedite, ljudje božji, saj stoli so že vsi polomljeni...«

Janez je bil baš zamahnil z roko proti stropu, izpod katerega je visela električna svetilka, ko je začul krič: »Stražnik...!«

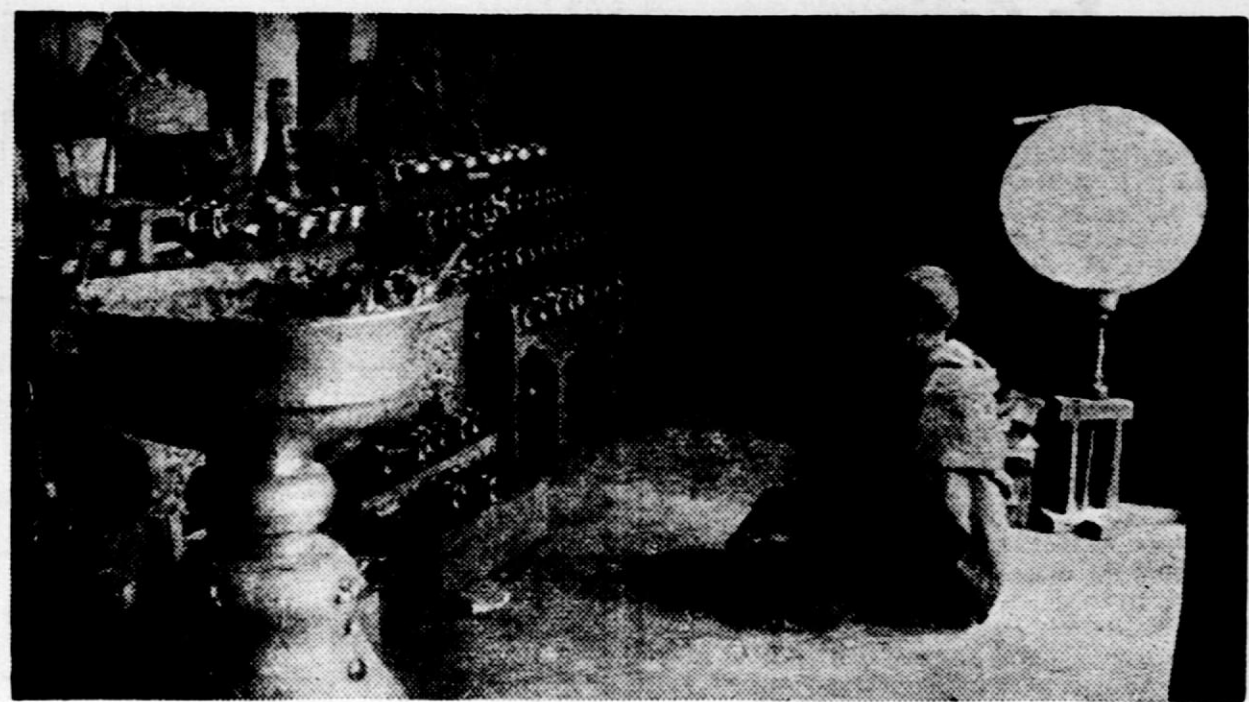
Hipoma se je zasakal proti vratom, spustil desnico ob bok, razgreti obraz se mu je raztegnil v širok krotak nasmeh in je že sedel na polomljen stol, rahlo in previdno, k edini mizi, ki je še stala pokonci. Stražnik se je strogo ozrl po sobi in sprva ni vedel, koga naj bi se lotil. Tudi pivci v lokalu so bili mirni. A že je prihitel gostilničar in s prstom pokazal na Janeza, ki je nekoliko upehan globoko dihnil in si brisal potno čelo. »Ta-le je krivi! Zaradi dekleta! Kar naenkrat so pričeli frčati, kozarci, potem stoli, nato mize in naposled ljudje...«

Janez se je krotko oziral okrog in iskal z očmi svojo Ančko. Tisti hip je vstopilo drobno dekletce in se stisnilo k Janezu, kakor, da se pri njem počuti najbolj varno. Čula je gostilničarjevo obdolžitev, si popravila lase in živo pogledala po gostih. »Kaj Janez, da je krivi? Kako bo krivi on, saj je bil dolgo čisto miren...«

Janez je res čisto miren prišel v gostilno, kjer so igrali na harmoniko. Sedel je s svojo Ančko, v novi obleki k mizi v kot in se prijazno nasmehnil gostom. Seveda je vino ogrela, a tudi muzika ga je prijetno ščegetala v ušesa in mu jela privzdigovati pete. Dvignil se je, potegnil Ančko s seboj in se zavrtel z njo, kakor drugi par. Plesal je

Pet žrtev tibetske zagrizenosti

Strašni doživljaji ruskega inženirja Hostova, ki je iskal v Tibetu naravna bogastva

Lama pred oltarjem v samostanu Tiksa

Zdaj že lahko govorimo o velikem številu tehnikov, kemikov in geologov, ki hodijo skrivaj ali na povabljeni po naprednih tibetskih menihih po skrivnostni daljavi lamov dežel, kjer iščejo vredne mineralnih olj ali ležišča dragih mineralov in kovin. Kolikim nevarnostim so izpostavljeni ti zapadni pionirji civilizacije, ki so večinoma v službi velikih industrijskih podjetij, o tem nam pričajo njihova poročila, ki pa pridejo le redko v javnost. Z enim takim poročilom se je ukvarjala policija v Harbinu in tako je prišlo zopet enkrat na dan kakšen zakulisni boj se bide v neraziskanih krajih Tibeta med pionirji napredka in starimi tradicijami.

Šlo je za čudno usodo ruskega emigranta inženirja Hostova. Lani je eni se je Hostov poslovil od svoje žene in dveh hčera ter se napotil z drugimi ruskimi inženirji v nevarno ozemlje Namco, ležeče kakih 250 km od Lhase. Tam naj bi bil iskal ležišča železne rude, čim je pa prestopil tibetsko mejo, se je pričelo skrivnostno delovanje tibetskih sabotierov v službi vplivnih lamov. Vsi ti ruski inženirji so bili kmalu aretirani in Hostov je priznal, da je vodja ekspedicije. Prestavko voditi lama je po zaslišanju izjavil, da bo Hostov izpuščen in da lahko krene v krajino Namco, kjer bo lahko počel kar bo hotel. Nihče ga ne bo nadlegoval, nihče mu ne bo storil nič zlega, samo točno poročilo bo moral napisati kje, in kaj bo našel. Lama si je pa pridržal njegova tovariša kot talca.

in iz njega je zvedel, da hči dolgo ni prešla nobene vesti o njem. Zabeleženo je, da sta bila njegova tovariša obsojena na smrt in da sta na povleke lame napisala pred usmrtnitvijo to pismo. Hostov je pričakoval, da bo tudi on umorjen. Toda Tibetanci so se menda zadovoljili s tem, da so mu pripravili tako strašno duševno muke. Srečno je prišel čez mejo, kjer so se zavzele zanj kitajske oblasti in ga poslale v Mandžukuo, od koder se je vrnil v Harbin.

Pristojne oblasti so začele takoj preiskovati strašno tragedijo, da bi ugotovile vzrok smrti Hostove žene in obeh hčera. Vse tri je povabil neki bogat Kitajec v Tientsin, češ da bo starejša hči nastopala v kitajskem filmu in da jo čaka sijajna bodočnost. Toda Kitajec je bil vohun v službi tibetskih svečnikov in njegova naloga je bilo spraviti nesrečne žene v Tibet, kjer so jih zadavili njihova trupla.

Liti s tem, da so mu pripravili tako strašno duševno muke. Srečno je prišel čez mejo, kjer so se zavzele zanj kitajske oblasti in ga poslale v Mandžukuo, od koder se je vrnil v Harbin.

Pristojne oblasti so začele takoj preiskovati strašno tragedijo, da bi ugotovile vzrok smrti Hostove žene in obeh hčera. Vse tri je povabil neki bogat Kitajec v Tientsin, češ da bo starejša hči nastopala v kitajskem filmu in da jo čaka sijajna bodočnost. Toda Kitajec je bil vohun v službi tibetskih svečnikov in njegova naloga je bilo spraviti nesrečne žene v Tibet, kjer so jih zadavili njihova trupla.

Tibet: Maska zlih duhov

pa pripeljali v inženjerjevo taborišče. Tako so hoteli tibetske lame preprečiti ruskemu inženirju vsako iskanje naravnih bogastev v pokrajini Namco.

Zakaj so otroci podobni staršem?

Vsak organ v telesu je obenem sedež dednosti

Vsi organizmi nastajajo z množitvijo svojih prednikov iste vrste. Enocelna stanica se izpremeni v dva nova organizma. Pri višjih stopnjah nastajajo celicne skupine, ki se z razvojem dopolnjuje v cele poedince. Ti potomci, pa naj nastanejo kakorkoli z množitvijo, pripadajo vedno isti vrsti organizmov, kakor njihovi predniki. Po roditeljih dobe tudi otroci podobnost, ter njihove telesne in duševne lastnosti. To je temeljni pojav dednosti vobče. Dednost se torej presoja po tem kako se lastnosti ali znaki staršev kažejo na otrocih. Pravila, po katerih se znaki podedujejo, so zdaj že znana in tako temeljito proučena, da ni mogoče samo pojasniti zakaj so otroci podobni staršem, temveč tudi predvideti izjemne in nove znake, katerih na roditeljih sploh ni bilo. Ta pravila je odkril Mendel.

Ne gre za to, kako se organizmi množijo. Dednost sama leži tako globoko v praozgoji poedince, da lahko rečemo, da je gmoja otrok istovetna z gmojo staršev. Vsak potomec pa naj nastane kakorkoli, prejme od svojih staršev tudi specifičen način življenja, torej tako organizacijo gmoje svojega telesa, da gredo njegova dejanja avtomatično po stopinjah, skladnih s tistimi, ki so jih hodili njegovi starši. Telo se pa neprestano obnavlja in zato je zelo zanimivo, da ohrani telesna gmoja, čeprav se sčasoma povsem obnovi vse roditeljske znake neizpremenjene. Delovanje mišic in živcev, dihanje in vse druge telesne funkcije, se nadaljujejo na način, značilen za isto vrsto enako pri prednikih kakor pri potomcih. Vse to je že vnaprejš določeno v zakonih dednosti.

Prejšnje naziranje, da je dednost neka posebna sila ali funkcija, ki je njeno delovanje v prenašanju roditeljskih lastnosti na otroke, se je izkazalo za zmotno. Dognano je bilo tudi, da ni nobene biologske zakona, po katerem bi si roditelji prizadevali reproducirati v svojih otrocih dednost kot silo, ki veže med seboj poedince pokolenja.

Zato je tudi očividno, da v človeškem telesu ni nobenega organa, kjer bi se dednost »osredotočala«, ali čigar funkcija bi bila. Nasprotno so učenjaki dogajali, da

gre vsaka funkcija, vsak življenjski proces, na temelju dednosti. Vsak organ je poleg svoje specialne funkcije tudi organ dednosti. Sedež dednosti je vsak delec živne gmoje in osnova dednosti je istovetnost z osnovo življenja in nerazdružno zvezanost z njo.

Potomstvo torej podeduje znake prednikov. Seveda so tu možne gotove izpremembe, ki pa niso nikoli bistvenega značaja, temveč vedno samo večje ali manjše varijacije. Noben nov znak se ne more na živem bitju kar tako tebi nič meniti nič pojaviti. Izključeno je torej, da bi se na človeku pojavil znak konja ali opice. Tudi umetnihi potomci ne moremo ustvariti novih in stalnih vrstnih znakov. Nekdo so delali učenjaki poskus na 30.000 muh, ki so jih izpostavili najrazličnejšim vplivom, visokim temperaturam, ultravijoličastim žarkom, radiju, opetovanjem narkozam, kislinam itd. Toda pri nobeni muhi se ni pojavil nov vrstni znak.

Nasprotno, stari znaki se podedujejo po roditeljih. Roditelji pa ne izročajo svojim otrokom znakov kot takih temveč samo notranje lastnosti ustvariti jih. S poskusi je bilo ugotovljeno, da podedujejo roditeljske lastnosti potomci v enakem delu. Včasih kaže sicer potomec znake samo enega izmed roditeljev. Toda znaki drugih, ki so bili v tistem pokolenju zatrti, se pojavijo v naslednjem. Ta ali oni znak se lahko zatre tudi skozi več sto ali tisoč pokolenj, a končno se vendar pojavi. Tako so križali čistkvrne bele miši s čistkvrnimi rjavimi, sivimi, črnimi ali srebrnosivimi in v potomstvu se je naenkrat pojavila barva divjih miši, iz katerih vse te vrste izvirajo. Znanost imenuje ta pojav atavističen povratek. Mnogi poskusi so pokazali, da tu ne gre za naključje.

Zanimivosti

Če primerjamo človeka s šimpanzom in če sta oba enako težka, je šimpanz štirikrat močnejši od človeka. — Če bi ne bilo ptic, ki pokončajo mrčes in plevel, bi človeštvo čez 10 let sploh ne moglo več živeti na zemlji. — Razen velike moči imajo mravlje še eno posebno lastnost, da

namreč dotakajo veliko starost. V nekaterih posebnih vrstah mravelj živi kraljica tudi nad 10 let. Delavke žive 4 do 5 let, samci pa približno tako dolgo kakor troji pri čebelah. — Moderni stroj za izdelovanje električnih žarnic lahko izdelava dnevno pol milijona žarnic. Za to delo bi bilo potrebnih 500 napilovalcev stekla. — Najnižja temperatura na severnem tečaju znaša — 60 stopinj. — Preizkušnje so pokazale, da imajo ženske nižjo temperaturo kakor moški. Če primerjamo žensko in moškega enake starosti, višine in teže, ima ženska za 10° nižjo temperaturo kakor moški. — Na Ceylonu so pred dobrim letom prvič v zgodovini tega otoka pokopali slona po budističnih verskih obredih. Njegov gospodar je bil budistični svečenik. Pogreba se je udeležilo pet svečnikov. — Saharska puščava v Afriki je skoraj tako velika kakor vsa Evropa.

Hitrost letal narašča

V pruski akademiji znanosti v Berlinu je predaval oni dan dr. inž. F. Seewald o problemih povečanja hitrosti letal. Po svetovni vojni je doseglo letalo največjo hitrost 200 km na uro. Približno pred dvema letoma je pa doseglo Henkelovo lovsko letalo povprečno hitrost 750 km na uro, in enako hitrost je doseglo nedavno tudi Messerschmittovo lovsko letalo.

Posebno podrobno je obravnaval dr. Seewald nauk o zračnih strujah. Pri sedanjih hitrostih letal je bil zračni odpor glede na zračni pritisk majhen in zato se vpliv zračnih struj ni posebno poznal. Tako so lahko pri vseh tehničnih vprašanjih letanja v zračnih strujah uporabljali znane metode hidrodinamike. S tem je proučevanje letanja postavilo bodočemu razvoju letalske tehnike važno nalogo, ki postavlja teoretičnemu postopku mnogo večje ovire kakor nauk o strujah, ki se je uporabljalo. dolej. Tudi eksperimentalno delo je združeno z velikimi težavami in zahteva že pri sami gradnji visoke stroške. Na tem polju je dosegla velike uspehe posebno nemška ustanova za poskume poletne.

Aluminij proti želodčnim čirom

Začenje želodčnih čirrov se odkriva vedno nova sredstva. To je na eni strani dokaz, da so želodčni čirji bolezen velikega gospodarskega pomena, na drugi strani pa, da vse doseganje metode lečenja še niso dosegli zaželenega uspeha. Zda prihaja prof. dr. Albert Kühn z novim sredstvom proti želodčnim čirrom. V reviji »Medizinische Welt« je objavil članek, v katerem opisuje zadovoljive uspehe, ki jih je dosegel v 10 letih, ko je zdravljal želodčne čire z aluminijevim prahom.

Tak aluminij je znan tudi v trgovini pod imenom »aluminijev bron«. Dr. Kühn ga predpisuje bolnikom z želodčnimi čirji, naj ga uživajo v tabletah. V želodcu se aluminijev prah razkrije in usede na sluznico, katere se zelo dolgo drži in napravi na njo nekakšno skorjico. Poskusi na živalih so pokazali, da se drži aluminijeva skorjica želodčne stene tako trdo, da je niti pri najtemnejšem izpiranju želodca ni mogoče odstraniti. Tako je želodčna sluznica zlasti okoli čirrov varovana pred želodčnimi kislinami. S tem se ublaže bolečine, obenem se pa podpira zdravljenje čirrov. Aluminijev prah pa ne sme uporabljati nihče sam, temveč se mora poprej posvetovati z zdravnikom. Tudi lečenje mora biti seveda pod zdravniškim nadzorom.

Ribiči v arktičnih morjih

Mi si niti misliti ne moremo, kako nevaren je lahko ribolov na širnem morju. To je eden najnevarnejših in najmanj zahtevnih vrednih poklicev na svetu. Nekateri ribiči ostanejo na morju nad 300 dni v letu, od svojega 16. leta žive in delajo v tesni plavajoči tovarnici za predelavo rib. Včasih je treba delati polnih 40 ur brez oddiha ali spanja. To pomeni, da dela ribič skozi vse tedne brez predelka. A življenje v arktičnih morjih, kjer je večina leta dan tako kratek in skop na svetlobi, je sploh puščeno in težko. Ribiči prežive na morju pogosto tri tedne brez predelka, oddajeni mnogo milij od najbližje celine. Nesreče tu niso redke. Zato ribolov v arktičnih krajih ni za ljudi slabih živcev ali rahlega zdravlja. Velik del morskih rib, ki prihajajo na evropske trge, izvira iz voda, ki so prav blizu meje večnega ledu.

Ze leta 1881 je bila v Angliji ustanovljena posebna misija, ki skrbi za arktične ribiče. Njena dva parnika zalagata skozi vse leto od sveta odrezane prebivalce ribičkih člonov v severnih morjih z zdravili, volneno obleko, živili, tobakom in novicami. Med Cornwallom in Shetlandskim otokom je bilo ustanovljenih 14 stanic, kjer

imajo arktični ribiči skromna zavetišča. Tu dobe topla in mrzla jedila in druge življenjske potrebščine po zelo nizkih cenah že v zgodnjih jutranjih urah. Zavetišče kraljice Marije v Grimbah je odprto že ob 4. zjutraj. Misija je opravila od svoje ustanovitve mnogo koristnega in človekoljubnega dela, da olajša življenje ljudem, ki morajo delati v tako težkih razmerah, da jim omogoči vsaj malo zveze z ostalim svetom, da bi se ne počutili povsem osamljene in zapuščene.

Stari Grki so se poljubljali

Tudi poljub ima svojo zgodovino in sicer dokaj zanimivo. Nekateri zgodovinarji trdijo, da pri starih Grkih ne najdemo nobenih dokazov da bi bil poljub pri njih nekakšen tipičen izraz ljubezni. Toda v Xenofontovi gostiji se opisuje mitološki prizor, odigran za zabavo gostov takole: Dyonisos je priplesal prav do Ariadne, sedel ji je v naročje in jo v objemu poljubil. Ona je sicer navidez vsa zardela od sramu, vendar ga je pa tudi objela in poljubila. Videč to so gostje vzklicali: »Še!« Dyonisos je vstal in dvignil s seboj Ariadno, potem so pa gostje videli, kako se objemata in poljubljata. Videč, da se lepi Dyonisos in dražestna Ariadna ne salita, temveč da se zares poljubljata na usta, so gostje z največjim užikom zrla na ta prizor. Slišali so namreč, da jo je Dyonisos vprašal, dali ga ima rada, ona je pa prisegla to tako iskreno da bi bil ne samo Dyonisos, temveč tudi vsi prisotni hkrati prisegli, da se imata zares rada. Gostom se je namreč zdelo, da to niso samo priučene kretnje, temveč da smejo delati to, po čemer so že davno hrepeli. Ko so gledali končno opazili, da odhajata zaljubljenca objeta, so samci prisegli, da se bodo brez oklevanja oženili, oženjeni so pa zajahali konje in se brž napotili k svojim ženam.

Nevarna drevesa

Obale srednjeameriške celine in zapadni indijski otokov so večinoma obrobene s pasom mangrovnikov, dreves, ki se odlikujejo s tem, da se dvigajo njihove korenine v lokih nad zemljo in vodo in da stoji drevesa na njih kakor na podstavkih. Za pasom mangrovnikov se širijo gozdovi, kjer raste Mangalin Manganillova drevesa, o katerih domačini trdijo, da prinašajo nesrečo. Prej so mislili, da gre tu za praznoverje, zdaj je pa ugotovljeno, da imajo ta drevesa res čudne lastnosti.

Pod tropičnim solncem izločajo ta drevesa z svojih listov toliko hlapih, da začno človeka v bližini čemuti oči, pozneje se mu pa vnamejo, tako da lahko celo osepeli. Zdravju nevaren je tudi sok iz teh dreves, ki je že večkrat povzročil smrtno bolezen. Če hočemo Manganillovo gozd izsekati, morajo biti zelo previdni, če ga zažgo se je treba varovati dima, kadečega se iz njega, ker je v njem zlasti mnogo nevarnih hlapih.

Jubilejna skupščina SK Amaterja

Trbovlje, 20. februarja
Trboveljski nogometni prvak je imel v nedeljo svoj 15. občni zbor ter polagal račun o svojem sportnem delu v zadnjem društvenem letu. Občni zbor SK Amaterja je bil zelo dobro obiskan ter so se ga udeležili poleg odbornikov in članov mnogi prijatelji in simpatizerji. Skupščina je otvoril predsednik g. Podlesnik z daljšim pozdravnim nagovorom. Izrekel je zahvalo ustanoviteljem kluba, ki imajo nemalo zaslug za uspešni razvoj društva, trboveljski občinski upravi in županu g. Klenovški za razumevanje in podporo društvenih sportnih stremeljev. Po zaslugi občine je društvu bilo zagotovljeno stalno igrišče ter se je nadati, da se bodo našla tudi sredstva za zgraditev sportnega stadiona, ki je za razvoj trboveljskega sporta neobhodno potreben. Županu je bilo poslano pozdravno pismo, pozdravne brožavke pa ministru za telesno vzgojo, banu in SNZ. Glasom tajniškega poročila šteje klub 146 članov in 36 verificiranih igralcev. Uprava je odpravila 281 dopisov. Odbor je imel 11 rednih sej, klub pa 17 članskih sestankov.

Društvena blaginja kaže zadovoljivo stanje. Živahna prošla sezona je društvo materialno precej podpirala ter so bili poravnani stari dolgovi. Seveda so bili tudi izdatki radi ligaskih obveznosti precejšnji, pred vsem pa bo v bližnji bodočnosti treba računati z večjimi investicijami za popravilo igrišča.

O tehničnem delu društva je poročal g. Jordan. Iz njegovih navedb je posneti, da se je enajstletna Amaterja v teku zadnjega leta zelo izpopolnila v igri, ter je v številnih ligaskih tekmah na domačih tleh in kot gost priložila rudarskemu nogometu s ponovnimi zmagami nad slovenskimi nogometnimi prvaki lep sloves. Zlasti zadnje leto se je klub boril s pravo sportno zagrizenostjo, vztrajno in uspešno ter brez trenerja in plačanih igralcev dosegel častno tretje mesto v slovenski ligi, v jesenskem kolu pa je bil celo ligaski prvak. Kritike o tekmah so bile najboljše. Prvo mesto je odigral 32 tekem od teh je zmagalo, 19, izgubilo 8, neodločnih pa je ostalo 5 tekem. Amater se je srečal z vsemi najboljšimi slovenskimi moštvili in tudi z Zagrebčani odigral doma 4, v Zagrebu pa 1 tekmo. Za prvo mesto je največ tekem odigral Kolbezen Herman, največ golov je zabil Kos Franc. Skupno je prvo moštvo zabilo 102 gola, prejelo pa 70 golov. Juniorski so odigrali 22 tekem od teh zmagali v 14, izgubili v 4 in neodločno končali v 4 tekmah. Golov so dali 103, dobili pa 40.

Podpredsednik g. Malovrh se je zahvalil vsem odbornikom za neumorno delo ter v imenu kluba čestital najstarejšim članom in igralcem Jordanu Vinku, Sajovicu Ivu in Merzejcu Ferdju za njihovo petnajstletno sportno delo na zelenem polju. Posebno priznanje je izrekel tudi najstarejšemu odborniku Rovniku Ivu, ki je bil ves čas vnet pobornik nogometnega sporta in nesebičen podpornik Amaterja. Predlagal je, da se v jubilejnem letu organizira v Trbovljah velik sportni dan.

Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Podlesnik Maks, 1. podpredsednik Malovrh Drago, 2. podpr. Zupančič Ivo, tajnik Kolar Herman, blaginjski Naglič Franc, načelnik nogometne sekcije Vodišek Franc, arhivar Slapšak Ivo, trje revzorji in sedem odbornikov.

Tibet: Maska dobrih duhov

Hostov si je zaman prizadeval rešiti svoja tovariša. Končno se je udal v svojo usodo in krenil na pot sam. Lama je dozdnevno držal svojo obljubo. Hostov je prišel v pokrajino Namco in zdelo se je celo, da je pod tajno zaščito tibetskih vojakov, ki so ga ščitili pred tolovaji in sabotierji. štiri mesece po prihodu v krajino Namco je dobil celo iz Rusije pošiljko živil, ki je bila na meji izročena Tibetancem in mu v redu vročena. Kmalu se je pa začela cela vrsta skrivnostnih zločinov in malo je manjkalo, da Hostov ni zblaznel. Ko je krenil nekega jutra na pot, je našel blizu svojega šotora žensko truplo. Lahko si mislimo njegovo grozo, ko je spoznal v mrtvi ženski svojo hčer Oigo, ki je bila v Harbinu igrala.

Pri nji je našel nani naslovljeno pismo

Paul Borel:

Med prvo in drugo ženo

— Moj mož, moj mož! ... Klavdij Herland! — je vzkliznila Klara, ko je stopila v bolnico.

Bila je tako prestrašena, da ni vedela niti kdo je odprl vrata, niti s kom je govorila.

— Težko je ranjen. — so ji odgovorili. — njegovo življenje pa ni v nevarnosti. Ko si je čez nekaj minut malo opomogla, so ji dovolili, da je odšla v prvo nadstropje k ranjencu. Strežnica jo je odvedla po dolgem hodniku k sobi, kjer je ležal njen mož.

— Da, verjemite mi, zdaj mu je že odleglo. — mnogo bolje se počuti. — je odgovorila strežnica na njeno vprašanje. Vendar pa ni mogoče pričakovati, da bi kmalu okrevala. Huda mrzlica ga trese in še vedno se mu bleda. Govori neprestano o Vas, menda misli, da sta skupaj. ... Prosim Vas, nikar se tako ne razburite! — je pripomnila videč kako je gospa Herlandova prebledela. — Zagotavljam Vas, da njegovo življenje ni v nevarnosti. In to je glavno, mar ne?

Klara ni odgovorila. Zurla se je končno je prispela v sobo, kjer je ležal njen mož. Vstopila je in morala je npeti vse sile, da ni zopet zaplakala. Videla ga je iztesnjenega na postelji, vsega povitega, bledega, zaprtih oči.

— Puščam vas samo z njim — je zaše-

petala strežnica. — Nikar se ne ustrašite, če se mu začne zopet bledeti. To je pri bolnikih z vročico navaden pojav verjetno mi. Če boste kaj potrebovali, samo pozvonite, evo tam na mizi je gumb.

Klara je sedla molče k postelji, da bi prvi pogled njezega moža padel na njo, če bi odprl oči.

Toda Klavdij Herland ni odprl oči. Globoko je dihal, potem je pa začel drgetati in zdelo se je, da se mu usta kar sama odpirajo. Klara se je sklonila nadeni, da bi bolje slišala njegove besede:

— Da, draga moja, zdaj pojdeva ... Zdaj je topleje, kaj ne ... To pomeni, da ti ni žal, da si prišla k meni ... Plaša ti ugaja kaj ne? Toda ne pozabi šala. Če se vrneva pozno, bi se utežili prehladiti.

Klara je poslušala. Obraz so ji bile obile solze. Njen mož je govoril s tistim milim in blagim glasom, ki je vedno zvenel iz njegovih ust, kadar je bil nežen z njo. Razločevala je besede, ki jih je govoril v času njune sreče, v tistih kratkih mesecih pred vojno. Spoznala je tudi njegov nasmehek, čeprav je bil zdaj kakor serca, njegov nežen in vesel nasmehek, ki je dal toliko privlačnosti in dražesti njezemu pravilno začetnemu in energičnemu obrazu.

Videč za tako slabega, ranjenega in onesveščeneza je Klara drhtela od ljubezni in bolesti.

Ne da bi se ga upala dotakniti, je položila roko na posteljo. Zopet je slišala kako je govoril, toda zdaj hitreje in razločneje.

— Torej, draga moja, ali si zadovoljna,

da sva tu? Ali ti Manton ugaja? Tu je krasna plaža. Se ko sem bil deček, so me vodili sem, zdaj sem ti pa hotel pokazati to letovišče ... Toda pazi, večeri so hladni. Ti si pa tako nežna, zadnje dni si kašljala. Če pojdeva k teti Klotildi zvečava zaprt voz. — Nočem, da bi bila neprevidna. Preveč mi je težko, če se ne počutis dobro ... Ah, kako lepo bo nama pri teti Klotildi v planinah med samimi cipresami.

Glas Klavdija Herlanda je prešel zdaj v nerazumljivo mrmranje.

Bleda, žarečih oči, razočaranega obraza je sedela Klara na stolu, kakor okamenel in nima. Neizmerna bolest ji je stiskala srce, in mož ni govoril niti, ni mislil, da je z njo. Ona nikoli ni bila v Mantonu, niti sama, niti z njim in njegove tete Klotilde ni nikoli videla, ker je umrla preden sta se poročila.

Toda Klara je zdaj razumela in vedela vse. Ni ji bilo niti potrebno slišati ime tete Klotilde, da se je spomnila da je bil Klavdij Herland res s svojo prvo ženo v Mantonu. Sam ji je pravil nekoč o tem. Prvič se je namreč poročil še zelo mlad, in žena mu je umrla nekaj mesecev po poroki.

Klara, ki je potem vroče vzljubila Klavdija, je bila silno ljubosumna na njegovo prvo ženo. Čeprav je bil njen mož že več let vdovec, Klavdij jo je pa tako ljubil in bil tako nežen z njo, da je slednjič porabila na to.

Zdaj se je ljubosumnost vračala z vso silo. Klara je vsa drhtela, ko je slišala kako v zanosu govori mrtvi ženi, s katero

se je poročil pred njo in katere se je zdaj spominjal, čeprav je bilo njuno skupno življenje tako kratko in čeprav je bilo to že davno.

Kar je Klavdij Herland obmolknil. Globoko je dihal in končno je odprl oči. Zavest se mu je vrnila. Gledal je svojo ženo in iz oči mu je odsevala velika radost. Klara je videla v njegovem pogledu odsev velike ljubezni, ki jo je gojil do nje. Očividno je s težavo premaknil roko, kakor da se je hoče dotakniti. Slednjič je dejal z glasom, iz katerega sta odmevala obenem sreča in globoka žalost:

— Dragá moja ... Ali si to ti, mila moja Klara?

In zopet so se njegove oči zaprle, glava mu je omahnila na blazinico in znova se je onesvestil. Njegove misli so se vrtnile v preteklost, k nji, ki jo je prejel ljubil, ko je bil še mlad, kajti zopet se je začel njegov slab, nekoliko pridružen glas, ki je bil pa poln nežnosti. Govoril je:

— Oh, ti moja edina! ... Ti si mi vse na svetu. Pazi, Marjana, hladno je ... da se ne prehladiš ... Ko bi le ne bila tako nezdrava.

Tako je nadaljeval v kratkih nežnih besedah. Opisoval je do najmanjših podrobnosti svoje bivše življenje, o katerem je njegova druga žena Klara mislila, da je pokopano v njegovih spominih, ki je pa zdaj v njeno grozo zopet vstajalo pred njim.

Sklonjena nad njim je Klara poslušala te njegove besede, vsa se je tresla in se vpraševala: Katero ženo je ta mož bolj ljubil — njo ali ono prvo.

Psihološki nasveti

za srečo v ljubezni, službi in družbi...

V naši doigledni praksi proučevanja medsebojnih odnosov med spolno-zakonsko harmonijo in poklicnim uspehom smo odkrili osnovno zakonitost, ki se glasi: Spolno nesoglasje dveh zakoncev zagrenjuje njuno skupno življenje ter onemogoča družinsko srečo in velike poklicne odnose. Obratno pa spolna harmonija ustvarja čudeže v zakonski slogi in sreči ter daje vedno svežega elana za poklicne podvige in uspehe.

Z nevislimim in harmoničnim reševanjem vseh trenj in nesoglasij, ki nastanejo iz važnega vplivanja funkcije spolnega nagona, se lahko vse duhovne in duševne sile posvetijo za uspešnost uspehov v poklicnem življenju. Vsaka želja živi v prepričanju, da bo izpolnjena in to zopet odklanja vsako nezadovoljstvo.

Samo oni, ki lahko ustvarja ne, da podpada pod zavirajoči vpliv nezadovoljenega spolnega nagona, samo oni, katerega ne muči neumirjeno stremenje in hrepenenje po zadovoljivi neuravnovešene spolne nagona, je v stanju, da s svojim stremenjem k uspehu in sreči v poklicnem udejstvovanju dosega z zbranostjo in koncentracijo misli in pažnje resnične uspehe. Do teh ugotovitev smo prišli ob študiju zakonskega življenja v odnosu do poklicnega uspeha.

Ne izkoriščajte nagonso uvidenost zakonskega tovariša za nikakršna pretiravanja, temveč kontrolirajte in nadzorujte svoje spolno življenje z razumom. Le tako boste izpolnili predpogoj, brez katerega ni stalne zakonske sreče.

Prav tako je prijazno in pozorno vedenje med zakoncem neobhodno potrebno v vsakem zakonu in tudi tudi, če poklice, poslovne zadeve in druge nujne obveznosti oždevno ne dopuščajo niti malo časa za to. Če je motiv združevanja dveh ljubečih se zakoncev v spolnem izenačevanju resnična ljubezen in ne samo strastnost, kakor smo o tem že obravnavali, potem bodo pobude srca stalno našle svoj izraz v prijateljskem razumevanju obeh zakoncev.

Vsakdo, ki hoče vstopiti v zakonsko skupnost s komer koli, bi moral predhodno temeljito proučiti ali so pri obeh dani vsi potrebni pogoji za trajno zakonsko vzajemnost in harmonijo.

„Jožica pri dr. G.“

Vaši načerti so preprosti, energij vam bo najbrže zmanjkalo in ali se splašate? Državna služba v današnjih razmerah ni boljša od privatne, ki daje ljudem z vašimi sposobnostmi lepe možnosti razvoja in sigurnega napredka. Upoštevajte naša splošna navodila in srečni boste v svojem življenju.

V življenje gledate prečno, samo slabo vidite. V splošnem je bilo vaše življenje doslej bolj srečno, kakor pa nesrečno. Kolikor je bilo nepotrebne nesreče, pa je le posledica vaših črnih misli. Vstran z njimi! Sonce in veselje nad vsem naj bo v vas in okrog vas, pa se vam bo sreča smejala od vseh strani.

Fantov je mnogo. Temu recite: »Adijo, pa zdrav mi ostani!« in si poiščite drugega, s katerim bo več sreče in srečnega zadovoljstva. Dvigajte glavo, stisnite pesti in delajte z vero v lastne sile, s prepričanjem v svoj uspeh in srečo. Vse je odvisno od vas!

„Srb Dušan“

Dekle, vaš fant vas še iskreno ljubi. Razdalja pa bo storila svoje. V to se zvižite počasi in zrazumom. Tu nič ne pomaga. Posvetite se študiju, šoli, družbi in smehu, pa se vam bo kmalu prismešljala nova sreča nasproti.

Vam se obetajo še lepi dnevi v bližnji bodočnosti, zato ne obupajte tam, kjer je nesmiselno.

„Ruška“

Prav radi bi vam podrobno izdelali nasvete prav za vaš slučaj, a nam je tja do konca februarja nemogoče. Delo se nam kopiči. Vsak dan nova pisma, nove prošnje in...

Vi imate smisel za praktičnost in stvarnost. Ne smete biti preveč črnogledi in na drugih opazujete predvsem lepe lastnosti. Tudi priznanje jim dajte. On je nemirna, občutljiva duša. Mnogo neprimlik, ki se mu baš sedaj kopičijo, bo s previdnim ravnanjem srečno obšel. Ravnajta se sicer po naših uvodnih navodilih.

„Gospa M. I.“

Vi ste dobra in plemenita duša. Vse nizko, črno in slabo v sami sebi morate zažgati in uničiti ter živeti za lepe in še plemenitejše notranje življenje. V vas je ognje na narava, močna volja, polna duhovnih pogledov v svet idej. Prav je, da se otrešete vsega nestalnega in prostaškega ter

zaživite z notranjo jasnostjo — novo življenje.

„Muhi“

Vi ste mlada študentka in ne veste kam bi usmerila svoj korak. Predvsem morate stopiti iz samote in odvojenosti, postati morate čim bolj družabna in razgibana, pa boste s tem samim že dosegli precej osebne sreče.

Imate dobro razvit opazovalni dar, zato morate iskati takšno poklicno usmerjenost, ki zlasti zahteva to sposobnost. Nadzornica v kakšnem podjetju, knjižničarka, tajnica ter vsi slični, tudi umetniški poklici, v katerih bo vaše stremenje po notranji harmoniji in uravnovešeni ostalo nemoteno. V tej smeri se vam torej obeta poklicni uspeh in zadovoljstvo.

„Železniki“

Ljubezen, ki nima izgledov za realizacijo, je posebno za mlado dekle, kakor ste vi, nevarna igra. Premislite s tega stališča sami svoj odnos. Ko se boste čustveno preveč vezali in bo nenadoma prišel prelom v težnji ali lažji obliki, bo za vas izredno hudo. Torej ne spuščajte se v nesigurno igranje s čustvi. — Vi ste sicer skromni in pridni ter vam bo življenje ob pametnem ravnanju odprto in naklonjeno.

„Zofija“

V vas je preveč temperamenta in neuravnovešene ljubezni. Predvsem se morate do fanta vedno pravilno vesti, muhavost in užaljenost nista na mestu. Zauzajte vase, v svoje zdravje, srečo in bodočnost, ne bo vam žal! Polzkušite dobiti sedaj drugega

fanta. Če boste resna, priana in vestna, ga pač ne bo težko dobiti. Oprostite pa vsako nervoznost in žalost. Čitajte, mnogo čitajte, saj so knjige najboljše prijateljice!

„Čemu nesrečna Jerica?“

Zakaj pa morate biti vi nesrečna, če nimate? Ste že predčili vse, kar smo doslej na tem mestu pisali? Mnogo je bilo tudi vam namenjeno. Vaša največja napaka je osamljenost, redkobesednost in odvojenost od drugih. Čim človek spozna svoje napake, se lahko sam proti njim bori.

Mnogo družbe, mnogo smeha, mnogo veselja, vere in zaupanja vase. Sigurno nastop in vestno delo v kakršni koli službi in sreča se vam bo na široko prismešljala nasproti. Delajte tako in verujte v to!

„Marija C.“

Malo preveč le nase mislite, poleg tega ste zelo natančni in strogi pri ocenjevanju drugih, sicer pa ste skromni in delavni. Uredite si življenje po naših navodilih! Odpravljajte slabe lastnosti in zaživite bode čisto lepo in harmonično življenje z vašo okolico in njim, ki ga ljubite.

Ostali

Navodila: »Slov. Naroda« z dne 18. januarja t. l.

Naslov: Uredništvo »Slov. Naroda«, psihološki nasveti, Ljubljana, Knaflijeva 5.

Psihološki nasveti

Kupon št. 11

Nova pota v prehrani Evrope

kakor si jih zamišlja državni tajnik nemškega ministrstva za prehrano Backe

Evropsko kmetijstvo si je v sedanjem razvoju povsem obrnilo od gospodarskih metod nazaj k lastni zemlji. Razumljivo je, da tak razvoj k svetovnemu gospodarstvu nujno vodi evropsko kmetijstvo, če že ne v popolni polni, pa gotovo v velike težkoče. Prekmorske agrarne države so preplavljale evropska tržišča s svojimi ceneni pridelki in končno izpodnesle evropskemu kmetovalcu tla pod nogami. Ko so prišle v rabo še nove hladilne naprave, so prodri tudi žlahtnejši kvari bolj podvrženi kmetijski pridelki v najoddaljenejše kraje, tako da je bilo kmetijstvo Evrope v začetku svetovne vojne v stalnih prodajnih krizah. To stanje je podpirala Anglija, ki ima na vsakem kontinentu in v vseh zemeljskih pasovih kolonije in dominione. Anglija je lahko vedno uvažala vsa potrebna živila, kar je na drugi strani povzročilo, da je glede živeža le 20 do 25% svoje potrebe neodvisna.

Blokada med svetovno vojno je pa Nemčijo izučila in ji pomagala dvigniti kmetijstvo v produktivni bitki do največjih uspehov. To so ji omogočile na eni strani zagotovljena prodaja kmetijskih izdelkov, na drugi pa urejene tržne razmere. Druge evropske države ji pa niso sledile po tej poti. Da bi si doma preskrbele čim več živeža, temveč so se vpregle v sistem svetovne trgovine. Tako sta imeli Nizozemska in Danska najnaprednejšo živinorejo, glede krme sta bili pa odvisni od svetovnega trga. Ob izbruhu vojne je uvažala Nemčija pri svojem staležu živine, ki je presegal 20.000.000 glav 1,3 milijone ton oljnih tropin, dočim jih je uvažala Danska za 3.000.000 glav živine 900.000 ton. Ako bi hotela Nemčija v enakih meri uporabljati za krmo oljnat tropine kakor Danska, bi jih potrebovala 7.000.000 ton, ki bi jih pa svetovni trg ne premogel.

Ta razvoj evropskega kmetijstva je orisal nedavno na zborovanju tehnične visoke šole v Münchenu državni tajnik nemškega prehranjevalnega ministrstva Backe. Poudaril je potrebo zvišanja produkcije v Evropi in pokazal zlasti pot, po kateri se bo razvijalo živežno gospodarstvo Evrope. Tiste evropske države, ki so bile več ali manj navezane na uvoz žita in krme, kakor recimo Danska, so zaradi prevoznih težkoč sedaj odrezane od prekomorskih dežel. Pa tudi pozneje ne bodo mogle računati s prejšnjim uvozom. Zato se morajo podobno kakor Nemčija pripraviti na to, da bodo pridelovale čim več doma. Tako si bodo ustvarile posamezne države na eni strani svojo podlago za prehrano prebivalstva, na drugi pa ohranile zdravje kmetijstva, in bodo lahko izvažale živež za industrijske izdelke.

Učinek te nove poti se že kaže v trgovinskih pogodbah južneevropskih držav z Nemčijo, ki je njihov izvoz že skoraj povsem usmerjen v Nemčijo. Ta razvoj pa se ni zaključil. Zaradi pomanjkljivosti tehničnih naprav izvoz žlahtnejših in občutljivejših kmetijskih proizvodov iz posameznih kmetijskih držav doslej ni bil mogoč, odnosno, njihovo sadje in zelenjava ni prišla na nemški trg v tolikih količinah, kakor ga je premogla prekomorska konkurenca, recimo Kalifornija. Nemška štiriletna je pa takoj izpolnila hladilne naprave, da bo mogoče uvažati žlahtno sadje in solčvje iz južneevropskih držav, tako iz Bolgarije in Rumunije, pa tudi iz španije in Italije v veliko večji množini in tako bodo lahko te države povečale proizvodnjo ter pridelkov. Prejšnjo ogromno potrebo uvoza krmilnih žitaric bo pa treba po vojni zmanjšati s tem, da se bo omejilo klanje prašičev, ki potrebuje mnogo žita, preden se zrode. V kuhanju pa pridejo v zameno na nov način konzervirane ribe.

S pomočjo novih hladilnih naprav bo mogoče ne le raztegniti blagoslov morja na vse evropske države, temveč bodo postali človeštvo koristni bolj oddaljeni ribolovi na visokem severu in v Atlantiku. Nadaljno intenziviranje kmetijstva v Nemčiji in v drugih evropskih državah, pa bo odvisno od tega, v kolik meri bo ostalo gospodarstvo podprlo kmetijstvo v evropskem prostoru pri teh njegovih težnjah.

Zadnja leta nemške produkcijske bitke so bila v znamenju pomanjkanja delovnih moči, v veliki preobremenitvi moških, zlasti žensk, pa tudi v pomanjkanju produktivnih sredstev, gnoj, strojev, sirovin itd. Produkcijo kmetijstva pa je treba še povečati. Duševni in tehnični pogoji za to so že podani. Po vojni bo naloga gospodarstva in industrije v tem, da se bo pri vsem svojem delu oziralo v prvi vrsti na to, da bo imelo evropsko kmetijstvo na razpolago dovolj produkcijskih sredstev.

Iz Metlike

— Pasji kontumac odpravljen. S 6. februarjem je prenehal pri nas pasji kontumac.

— Divji maček v kloščah. Posestnik Ivančičev v Metliki so v zadnjih dneh zaporedoma izginjale pomoči domače kokoši, o podobnih primerih so pa tožili tudi drugi sosede. To je slednjič posestnika napotilo, da je nastavlil past, v katero se je ujel takoj naslednji večer lep divji maček in so bila tako izginotja perutnine vsem pojasnjena. Gotovo bodo odslej kokošnjaki varni.

— Protj svinjski kugi! V vseh bivših občin Lokvica in Suhor, sedaj občine Metlika okolica, je jeseni v mesecih oktobra in novembra preteklega leta razsajala svinjska kuga, zaradi katere je poginilo precej prašičev, na stotine pa so jih morali kmetje zasilo zaklati. Gospodarska škoda je bila precej velika. Čepljenje proti kugi se je zavleklo, ker ni bilo takoj na razpolago potrebnega cepiva. Posamezni gospodarji so z marljivim sodelovanjem privatnega živinovozdravnika g. Ludovika Fuxa iz Metlike dobili cepivo proti kugi iz Zagreba in se je posrečilo epidemičen pojav boleznj omejiti in zaustaviti, seveda s precejšnjimi lastnimi stroški. Nastaja pa vprašanje, kaj bo spomladi, ko skopni sneg in si ljudje nabavijo prašiče. Nujno potrebno je namreč, da se na pristojnih mestih pravčasno ukrene vse, da se prepreči ponovitev epidemije. Predvideva se potrebo po temeljiti razkužitvi svinjakov v vseh okuženih okoliših pod oblastvenim nadzorstvom in pa cepjenje vseh dokupljenih prašičev proti kugi. V ta namen pa je tudi potrebno, da oblast rezervira brezplačna razkužila in jih da na razpolago za takojšnjo uporabo že pri prvem pojavu kužne bolezni. Le na omenjeni način se bo koristno pomagalo tukajšnjemu siromašnemu prebivalstvu.

— Umrljivost prebivalstva. V pičem mesecu letošnjega leta je bila v Metliki zabeležena največja umrljivost, kar jo ljudje pomnijo v zadnjih 25 letih. Umrljo je namreč 11 oseb, medtem ko jih je lani umrlo samo 19. Med umrlimi sta bila samo dva mladeniča v starosti 19 in 20 let, vsi drugi pa so dosegli lepo starost 80 do 90 let.

— Razpis poštne vožnje. Poštna direkcija oddaja v zakup prevažanje pošte na progi Metlika pošta—kolodvor za določeno enega leta, počenši s 1. julijem t. l. Prvo javno ustno pogajanje z draženjem navzdol bo 10. marca v pisarni občine Metlika mesto. Izključna cena je 3900 din. Ponudniki, morajo na dan pogajanj položiti začasno kavejco 195 din.

— Smola divjih lovcov. Lovska strast, ki je v raznih okoliših precej razpasena, dela pravim lovem skrbj posebno zato, ker jim divji lovci uničujejo v revirjih živali od vseh letnih časih. Tudi v revirju g. Kolbeznja so se radi sprehajali divji lovci, ki jim je na končno le izpodletelo. V nedeljo sta se v omenjen revir zopet podala dva divja lovca, da bi doživljala lovsko veselje, doživela sta pa pravo žalost, kajti o njih gibanju obveščeni orožniki so oba na lov pričakali, jima odvzeli karabinki in ju uvedli v zapor. Po učilo o pravihah do lova in lovazakupništva pa bo sledilo in bo menda za oba precej grenko!

RK v Slovenjgradu

Slovenj gradec, 21. februarja. Sreski odbor društva RK v Slovenj Gradcu stopa v 15. leto svojega plodonosnega dela. Nedejski občni zbor je pokazal, da društvo marljivo deluje in da je doseglo lani lepe uspehe. Občni zbor je otvoril predsednik dr. Maks Pohar s pozdravom delegata banovinskega odbora iz Ljubljane g. Malneriča, zastopnika oblasti sreskega tajnika g. Ritonje, zastopnika občinskega odbora v Šostanju gđ. Jožice Razbomnik, vseh drugih zastopnikov oblasti ter vseh udeležencev. Predsednik se je spomnil visokih zaslugev in pokroviteljstva RK Nj. Vel. kralja Petra II. Nj. Vel. kraljice matere Marije in predsednice Nj. Vis. knežjine Olge.

Predsednik je poročal, da je v ljudskih in meščanskih solah slovenjgradskega sresca v članjenh 1356 podmladkarjev, ki so lani marljivo delali v duhu vzvišenih ciljev RK. Delovanje se bo letos še poglobilo in prilagodilo težkim razmeram. Mladina bo zlasti nabirala zdravilna zelišča, da bomo lahko nadomestili vsaj nekaj zdravil, ki jih moramo sicer uvažati. V srezu je en sreski odbor RK, 3 občinski odbori in 5 poverjenstev, v treh občinah pa ni organizacij RK. Predsednik je pohvalil delovanje občinskega odbora v Šostanju in poročal obširneje o delovanju sreskega odbora v Slovenj Gradcu. Novi odbor bo imel precej dela, organizirati bo treba bolničarske in samarijanske tečaje. Prihodnji mesec se pa prične tečaj za prvo pomoč.

Tajnik je poročal, da ima društvo 51 rednih in 226 pomožnih članov. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je imelo društvo lani 23.621,15 din dohodkov in 898,50 din izdatkov. Odboru je bila izrečena razrešnica s pohvalo. Proračun za tekoče leto izkazuje 6500 din dohodkov in prav toliko izdatkov.

Za predsednika je bil zopet izvoljen dr. Maks Pohar, za njegovo namestnico gđ. Antonija Vaupot, za podpredsednika Miloš Grmovšek, za namestnico gđ. Marija Arnuš, za tajnika Drago Bradač, za namestnico gđ. Anica Burger, za blagajnika Tomaž Ovčar, za namestnico ga. Fani Marčič, za člane odbora pa Anton Gorečana, Marija Kramar, Albert Puncer, Amalija Puppis, Ivan Rojnik, dr. Stane Strnad, Mirko Lovrec, Anton Potocnik, dr. Franc Hrašovec, Anton Arrigler in Ivan Teuer-

schuh. V nadzorni odbor Alojz Šmid, Karel Rojnik, Ivan Ritonja in Hedvika Smolnikar. Za delegata na banovinski skupščini je bila izvoljena Anica Burger. V imenu Protituberkulozne lige je pozdravil društvo dr. Alojz Simoniti in se zahvalil društvu za pomoč, ki jo nudi ligi. S tem je bil občni zbor zaključen.

Tujskoprometno društvo v Zagorju

Zagorje, 21. februarja. V petek si je naše Tujskoprometno društvo izbralo upravo za bodoče leto s tem, da je bil izvoljen stari odbor s predsednikom g. Francem Golobom na čelu, medtem ko je predsedstvo zgodovinskega kroga prav tako obdržal dentist g. Ivan Hrabovšek, tajnik g. Evgen Leskovec, blagajnik pa g. Jože Drnovšek. Iz poročil posnemamo, da je društvo lani opravilo dober del svojih nalog. Bilo je v stalnih pismenih stikih z muzeji v Gradcu in Dunajskem Novem mestu. Ustanovilo je informativno pisarno v lokalni, ki ga je brezplačno odstopil lastnik gostinice pri Gračarju g. Gregor Konšek s Trojan. V pisarni je vsak čas mogoče dobiti potrebne informacije ne le za naš okraj, temveč so na razpolago tudi prospekti za vso državo na osnovi Putnikove pisarne. Društvo je pripravilo precej propagandnega gradiva za radijska predavanja ter je sodelovalo pri sestavi jugoslovanskega turističnega vodiča po Jugoslaviji prav tako kakor pri prospektu Zasavja, ki ga bo v kratkem izdala Tujskoprometna zveza. Putnik je za kritje pravih stroškov nakazal tisočak, a lastnik Medijskih toplic g. Ferdo Krašovec je dal na razpolago znesek, da se je uredil del sprehajališča od kopališča proti Medijskemu gradu, s čimer je tamokšnja okolica mnogo pridobila ter so bile postavljene tudi klopiče. Iz Putnikovega nakazila je društvo moglo kriti izdatke za propagandni fotomaterial, obsegajoč razne povečave krajevni lepote in relief, kar vse je bilo razstavljeno v Putnikovi izložbenih oknih v Ljubljani. Društvo se je posrečilo doseči pri cestnem odboru in občini, da bo naposled reguliran trikot v cestišču pred Weinbergerjevo gostilno, s čimer je poudarjena naloga društva, ki ne obstoji v tem, da bi iz lastnih sredstev skrbelo za olepšanje kraja kot takega, temveč da je njegova prava naloga v tem, opozarjati pristojne kroge na dela, ki jih je v interesu lepote kraja opraviti.

Naloga društva, posebej pa krožka za zgodovino so velike in težavne, saj je treba leta in leta zbirati, primerjati in kontrolirati gradivo, preden je mogoče dokončno izreči to ali ono ugotovitev ali tako celo izdati v tisku. Društvo potrebuje predvsem tihih, a vztrajnih sodelavcev, takih, ki imajo nagnjenje in veselje do raziskavanja lokalne zgodovine, za katero so viri raztreseni daleč okrog, na samotnih kmetijah tako kakor v zaprašenih arhivih bog ve kje. Društvo je trdno in nenehno na delu ter svoje široko zasnovane naloge postopoma rešuje. Potrebuje pa naklonjenosti široke javnosti ter zato vabi k pristopu in sodelovanju, mi pa mu želimo dobrega in koristnega prosperanja.

»Via Mala«

Na odru »Naradno čitalnice« v Kranju. Naša vrla igralska družina nam je novno dokazala, da prihaja po deske našega odra nov, mlad duh, poln resnosti in ambicije. Tako po izbiri repertoarja kot po izvedbi posameznih del — prihajamo do prepričanja, da nam bodo poštovovalni igralci pripravili še mnogo prijetnih presenečenj. Vidimo, da se je pričela dramatska umetnost pri nas gojiti resno, skoro s pobožnostjo.

»Via Mala« je drama po istoimenskem romanu Johna Knittla. Obravnava strašno psihološko zamotano oziroma družine Kanterzev, ki so umorili svojega očeta, pijanca in nasilnika, da bi se sami rešili. Potem pa jih ta umor tišči, da se končno izpovede sodniku in so pripravljeni prenesti vse posledice samo, da si lajšajo pekočo vest. — Dramatičen razplet in turborna vsebina so globoko pretresle občinstvo, ki je pri premieri (4. t. m. in pri repriži (9. t. m.) popolnoma zasedlo veliko gledališko dvorano Narodnega doma. — Kot igralci so se posebno odlikovali Lojze Dežman kot Nicolaus, Pavla Keršev kot Hanna, Rada Prestingerjeva kot Sylveli, Drago Srakar kot Andreas. Pa tudi Kocmurjeva, Lesjakova, Humrova, Velušček in Kirbiš so prispevali svoj delež k popolnemu uspehu. — Drama je pripravil naš novi režiser g. C. Zorec, ki se je že z uprizoritvijo »Svečata plamen« izkazal. Tudi to pot je dal poudarka nekaterim psihološkim najzanimivejšim scenam tako, da se je občinstvo vračalo s predstav globoko ganjeno in presunjeno.

Kranjsko občinstvo je s polnoštevilnim obiskom pokazalo razumevanje za resno delo in si želi, da bi tudi ostali deli sezone bili na tej višini. — Čudimo pa se, kako da po dveh popolnoma razprodanih predstavah, ni sledila še ena repriža.

Črna mačka prinaša srečo

Roman

Keith je udaril s pestjo po mizi, da je posoda kar zaženketala.

— Če poskusite izmišljati si razne zgodbe, Nica, — saj poznam vaš jezik in njegovo ostrino, — prisedite z Neolom, da sva vas videla odhajati iz knjižnice takoj po umoru s stekleničko strupa v roki, s katerim je bil sir Henry zastrupljen. Prišel sem to in držal bom besedo, kakor tudi on. Imeli ste priložnost... imeli ste tudi povod. Razen denarja je to še ljubosumnost. Stric mi je omenil, kako ste mu zadnje čase nastavili pasti.

— Kaj? — je vprašala Nica.

— Da, zato je hotel, da bi bila jaz in Phyllis vedno navzoča, kadar je govoril z vami, — je nadaljeval Keith neumljeno. — Zdaj pa pazite, Nica, lahko vas prav tako postavim v enako luč, kakor ste vi pravkar storili z Alison Gaskellovo. — Njegov glas je postal srdit. — Če boste spravljali v nevarnost Alison, boste imeli opraviti z menoj. — Po teh besedah je odšel.

— Dobro, dobro, — je dejala Nica, zroč za njim.

— Ljubezen res počenja s človekom čudne reči.

— Čudne, čudne, — je vzdihnila Agnes in si zakrila obraz z rokami.

— Broadbends je menda kraj ljubavnih pustolovčin, — je zamrmrala Nica. Kadar pišem svoje detektivske romane, ne dopuščam, da bi igrala ljubezen v njih kakšno vlogo... Obmolnila je pa videč, kako je Phyllis vstala in odhajala kakor napol slepa za Keithom.

Eva je napravila kretnjo, kakor da hoče stopiti za njo. Bala se je za njo, toda nekaj v njenem izrazu je zadržalo njen korak.

— Ne morete ji pomagati, — je dejala Agnes v odgovor na njeno namero. — Poznam jo samo nekaj časa, pa vem dobro, da ne trpi sočutja.

— Seveda ne, — se je oglasila Nica. Ve dobro, da ženske ne poznajo sočutja, temveč samo zavist. Dobro, to nič ne de, saj zdaj ve, pri čem je.

— Ali se vam ne zdi da se je tega bala? Da je slutila, kaj se dogaja s Keithom? — je vprašala Eva.

— Ona gotovo ne, — je odgovorila avtorica detektivskih romanov. — Phyllis Baileyeva je preveč domišljava na svojo nedostopnost, da bi se bala rivalinje. Doslej je bila prepričana, da samo ona vlada v Keithovem srcu. Zelo domišljava je.

Eva v duhu ni smatrala za domišljavost, če dekle zaupa mladeniču, s katerim je zaročeno.

— Moram se malo izprehoditi, — je dejala Nica. Proti Gaskellovi hišici se napotim. Tam gotovo najdem Noela in morda tudi Keitha. Da, mislim, da je

prišel čas, da odkrijemo vse karte.

— Morda hoče povedati tej strašni mladi ženi v obraz, da je ona zakrivila Henryjevo smrt in to, da je moj sin pozabil na svojo dolžnost do matere in...

— ...je vprašala Agnes vsa iz sebe.

— In tako dalje, in tako dalje, — je zaključila Nica. — Zdi se, da me boš malone prepričala o tem, da ostanem doma pri ročnih delih.

— Torej se pa pomeniva odkrito, — je dejala gospa Stokesova dostojanstveno. Nobena nevarnost nas ne more zadržati, da bi ne odkrili morilke. V tem primeru sem povsem na tvoji strani, Nica.

— Mislim, da ne, — je vzkliznila Nica. — Hočem namreč vedeti, kaj poretje to dekle. Ne zanima me ta Evansova. Ona ni kriva. Ta Gaskellova pa ima nekaj na vesti. Slišati hočem njeno pojasnilo. Vem, da ne bo hotela z resnico na dan in da je ne bom mogla prisiliti k temu. Sem pa radovedna, kaj si bo izmisllila, da prikrije resnico?

Eva je čutila, da ne bo več mogla govoriti z Nico. Njen način, kako je gledala na zločin, je bil strašen. Sama pa ni hotela ostati ob strani. Zadostoval je samo stisk Agnesine roke in Eva se je oprijela. Z Nico so krenile na pot. Kmalu so bile na cilju.

— Zdaj nam pa ne preti več nevarnost, — je dejala Nica, ko je odprla vrata vrta okrog Gaskellove hišice, — ko vemo, kje naj jo iščemo.

XVI.

Gaskellova hišica.

Eva in Nica sta mislili, da sta mladeniča s Phyllis v hišici. Našla sta pa doma samo Alison. Odprla

jima je vrata in ju odvedla v jedilnico.

— Moj oče leži v postelji, vročica ima, — je dejala v pozdrav. — Ne bodite torej hudi, če vas poprosim, da bi hodili tiho. — Kar je obmolnila in se hitro ozrla na okno.

Nekdo je potkal na okence. Alison je vstala, — Kaj, to je Phyllis Baileyeva? Trenutek prosim. In Alison je odprla visoko francosko okno, obrnjeno na vrt.

— Keith je tu pri meni, — je dejala Phyllis vsa zasopla. Izprehajala sva se tu v bližini in videla sva vas tri, kako prihajate sem.

— Ali lahko tudi jaz vstopim? — je vprašal tiho Noel, stoječ za Keithom. — Kje je Beatrice?

— Beatrice je zunaj, Noel. Morda pride kmalu.

Njeni socialni uspehi — 36.000 obrokov hrane za 9000 din

V nadaljnjih 4 mesecih 6000 obrokov za

V prologu, ko so vsa tri dekleta še mlada, nima Lotin snubec Vidmar, ki je izredno plašen, poguma, da bi razkril ljube-

Urejuje Josip Zupančič // Za Narodno tiskarno Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Oton Christof // Vsi v Ljubljani